

Innst. S. nr. 133

(2003–2004)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

St.meld. nr. 49 (2002-2003)

Innstilling fra næringskomiteen om breiband for kunnskap og vekst

INNHOOLD

1. Sammendrag	5
1.1 Innleiing	5
1.2 Kvifor breiband?	6
1.2.1 Modernisering av offentleg sektor	7
1.2.2 Deltaking i samfunnet	8
1.3 Breibandsnett	8
1.3.1 Tilbydarar og teknologiar for breiband	9
1.3.2 Breibandsteknologiane utviklar seg raskt	10
1.3.3 Sikkerheit og toleevne	10
1.3.4 Samordning av infrastruktur	10
1.4 Tenester og innhald	10
1.4.1 Offentleg sektor har viktige roller i tenesteutviklinga	11
1.5 Kompetanse	11
1.5.1 Spisskompetanse er nødvendig for utvikling og implementering av komplekse system	11
1.6 Breibandspolitikk og status i andre land	12
1.7 Mål, strategi og roller	12
1.8 Stimulans for vidare utvikling	13
1.9 Økonomiske og administrative konsekvensar	14
2. Komiteens merknader	14
2.1 Hvorfor bredbånd?	14
2.2 Bredbåndsnett	16
2.3 Tjenester og innhold	17
2.4 Kompetanse	18
2.5 Bredbåndspolitikk og status i andre land	18
2.6 Mål, strategi og roller	18
2.7 Tiltak/oppfølging	21
3. Forslag fra mindretall	25
4. Komiteens tilråding	26
Vedlegg	27

Innst. S. nr. 133

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

St.meld. nr. 49 (2002-2003)

Innstilling fra næringskomiteen om breiband for kunnskap og vekst

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Innleiing

Regjeringa har som visjon for breibandsutviklinga at den elektroniske infrastrukturen skal dekkje alle delar av landet, gi konkurransefordelar for norsk næringsliv, gi veksthøve for kunnskapsbaserte næringar og medverke til modernisering av offentleg sektor. Private og offentlege verksemdar må ha god tilgang til elektronisk infrastruktur og kunne utnytte dei moglegheitene som breiband gir. Innhald og tenester må utviklast i takt med marknadsutviklinga, og organisasjonar og enkeltbrukarar må ha kompetanse for å kunne ta ut gevinstane.

Dei konkrete måla i eNorge 2005 ligg fast: I løpet av 2005 skal alle grunnskular, folkebibliotek og kommuneadministrasjonar ha tilbod om breibandstilknytning til konkurransedyktige prisar. Innan utgangen av 2003 skal alle dei vidaregåande skulane ha slikt tilbod. I eNorge 2005 var det i tillegg eit mål at alle helseføretak skulle ha tilknytning til breiband i løpet av 2002. Dette målet er no nådd.

Regjeringa finn det ikkje føremålstenleg å avgrense denne meldinga til berre å omfatte infrastrukturen for breiband. Skal brukarane kunne utnytte den elektroniske infrastrukturen, må dei få tilbod om tenester og innhald, og dei må ha den nødvendige kompetansen til å nytte seg av breiband og breibandstenester. Utvikling og bruk av breiband er dessutan nær knytt til utvikling og bruk av annan informasjonsteknologi, som i dag blir utnytta til dei fleste formål i heile samfunnet.

Meldinga har blitt utarbeidd med innspel blant anna frå ei referansegruppe med representantar frå Kommu-

nenes Sentralforbund, Abelia og IKT-Norge. Nærings- og handelsministeren har dessutan gjennomført tre opne høyringskonferansar i tilknytning til meldingsarbeidet.

Det er ikkje sjølvstøtt at investeringar i breiband og breibandsbruksmåtar fører til gevinstar i næringslivet, offentleg sektor eller forbrukarmarknaden. Dessutan tek det ofte tid å realisere større gevinstar. Nytte og innsparingar for kvar einskild, og for alle brukarar samla, vil auke etter kvart som fleire knyt seg til netta, og når fleire funksjonar kan utførast elektronisk over nett.

Det samla biletet er at breibandsdekninga (tilbodet) i dag og forventna utvikling fram mot 2005 synest rimeleg bra. Dei faktiske tilknytningane har derimot hange etter i privat sektor og i delar av offentleg sektor, men synest no å utvikle seg raskare. På grunn av uvisse knytt til teknologisk utvikling er det framleis ikkje sikkert kor store delar av landet marknaden kjem til å dekkje. Regjeringa vil på dette tidspunktet difor ikkje setje i gang omfattande og kostbare offentlege tiltak med sikte på å bygge ut dekning til dei aller siste prosentane, men vil likevel setje i verk visse tiltak for å stimulere til vidare marknadsbasert breibandsutbygging i distrikta. Dessutan vil ein stimulere utvikling av innhald, tenester og kompetanse for å auke etterspørselen blant dei som allereie har eit tilbod.

Breibandsteknologiane er i ein tidleg fase, og behovsmønstra er på mange måtar uavklara. Ein ventar at behova vil endre seg i retning av meir utstrekt bruk av tenester og bruksmåtar baserte på multimedia og levande bilete som krev høgare overføringskapasitet, fleire samtidige brukarar, og brukarar som i aukande grad ønskjer å sende informasjon, ikkje berre motta. Dermed aukar også behovet for kapasitet i netta. På grunn av uvisse i utviklinga av kapasitet og behov er breiband i denne meldinga ikkje definert med ei spesifikke grense for overføringskapasitet. Det er lagt til grunn at breiband er tovegs kommunikasjonsnett som kan overføre ulike former for data som tekst, lyd og levande bilete.

Kommunikasjonsnetta må vere dimensjonerte for å kunne transportere dagens tenester og vere fleksible nok til å kunne gi rom for framtidige tenester som krev større kapasitet. Det er ei rask utvikling innan breiband med introduksjon av nye teknologiar og vidareutvikling av dei som er i marknaden i dag. Myndighetene må føre ein politikk som ikkje favoriserer ein teknologi framfor andre, og som legg til rette for konkurranse både mellom og innanfor ulike teknologiar. Nye teknologiar innan til dømes radio og satellitt kan opne for at større delar av folket får eit breibandstilbod på kommersielt grunnlag. Kommunikasjonssamband som alltid er oppkopl, skaper større sårbarheit. Trygging, dimensjonering, tilgjengelegheit og behov for tilleggs-kapasitet må planleggjast godt. Det er mellom anna planar om utbygging av ulike kommunikasjonsnett for ulike formål, blant anna for naudkommunikasjon.

Offentleg sektor har ei viktig rolle i utviklinga av tenester og innhald, både ved å tilby offentlege tenester og ved å skape gode rammvilkår for produksjon av innhald. På mange område forvaltar offentleg sektor grunndata som er viktige for dei private aktørane når dei utviklar tenester og innhald. Desse aktørane må også i framtida ha tilgang på offentlege grunndata, og statleg organisering må ikkje virke avgrensande for forretningsverksemda til private.

Verdien av lokale initiativ i form av kommunale og interkommunale prosjekt for breibandsutviklinga er truleg undervurdert. Kostnadene til breiband i ein kommune eller eit distrikt kan synast uoverkomeleg høge. Men førebels overslag frå enkeltprosjekt tyder på at kostnadene kan reduserast dersom fleire kommunar saman med fylkeskommunen og utbyggjarane i distriktet planlegg utbygging ut frå lokale føresetnader og med eit realistisk ambisjonsnivå.

Brukarkompetanse og spisskompetanse er viktige føresetnader for å realisere gevinstane ved breiband. Noreg har nokre av dei fremste miljøa i Europa på e-læring. Breiband skaper heilt nye moglegheiter for interaktiv e-læring, noko som i sterk grad kan medverke til at den vaksne befolkninga får utvikla IT-kompetansen sin.

Regjeringa sin strategi for breibandsutviklinga er å leggje til rette for verksam konkurranse i utbygging av kommunikasjonsnett og utvikling av tenester og innhald, stimulere offentleg etterspørsel etter breiband, leggje til rette for teneste- og innhaldsutvikling, kompetanseutvikling og spreining av erfaringar, og vurdere tiltak i område der det ikkje er kommersielt grunnlag for utbygging.

Eit sentralt tiltak for å styrkje konkurransen i telemarknaden er den nye lova om elektronisk kommunikasjon (ekom-lova), som avløyser den tidlegare telelova. Andre tiltak er å leggje til rette for betre utnytting av gjeldande og nye framføringsvegar for telenett, publisering av rapportar om pris- og konkurranseforhold i marknaden og å stille frekvensar for produksjon av radiobaserte kommunikasjonsnett til disposisjon for marknadsaktørar.

Offentleg sektor har hand om ein omfattande tenesteproduksjon og mange støttande aktivitetar som forvaltning av grunndata og informasjon overfor publi-

kum. Regjeringa ønskjer at den samla tyngda i den offentlege etterspørselen skal utnyttast meir systematisk for å effektivisere offentleg forvaltning, blant anna gjennom bruksmåtar som krev breiband. Slike bruksmåtar forbetrar tenestekvalitet og gir rom for effektivisering og samarbeid. Helse- og skulesektoren er to av dei viktigaste sektorane. Regjeringa legg også opp til å forbetre vilkåra for privat utvikling av innhald og tenester som er baserte på grunnlagsmateriale som det offentlege eig.

Formålet med skattefritaket for heime-PC er å auke den generelle IT-kompetansen. Fritaket omfattar også breibandtilknytning.

Regjeringa vil styrkje rettleingsinnsatsen gjennom ei opptrapping og betre samordning av rettleingstenestene. Uninett si rettleingsrolle skal vidareførast, og det blir vurdert å styrkje Post- og teletilsynet si rolle som rettleiar på nettsida. Regjeringa vil leggje til rette for at rettleingsapparatet kan hjelpe til i prosessar som har til formål å samle lokal etterspørsel etter breiband.

Høykom-programmet, som er inne i sin andre treårsperiode med siste virkeår 2004, har hittil hatt stor utløyssande effekt. Sidan etableringa i 1999 har programmet, med ei samla ramme på om lag 250 mill. kroner, støtta 400-500 prosjekt som har utløyst totale investeringar på bortimot 1 mrd. kroner. Programmet har god geografisk spreining og gitt opphav til omfattande samarbeid i det offentlege og med private. Programmet skal evaluerast hausten 2003.

Frå og med 2002 er det etablert eit skuleprogram for utgreiing om framtidig behov og kravspesifikasjon for breiband i utdanningssektoren, stimuleringstiltak for infrastruktur og stimuleringstiltak for innhalds- og tenesteutvikling. Dette har vore ei etterspurd ordning hos skuleeigarane. Regjeringa vil foreslå å vidareføre Høykom-skuleordninga i 2004.

Marknaden for breiband er framleis i ein tidleg fase. Det er ei utfordring å løyse ut investeringar i dei tynt befolka delane av landet. I statsbudsjettet for 2004 vil det bli foreslått ei utviding, Høykom-distrikt, retta mot breibandsutviklinga i distrikta.

1.2 Kvifor breiband?

Tilgang til breiband er for mange bedrifter ein føresetnad dersom dei framleis skal vere konkurranse-dyktige. Det er venta at utbygging og bruk av breiband skal ha positive verknader, blant anna fordi det kan leggj til rette for å:

- Halde oppe konkurranseevna til norsk næringsliv gjennom auka effektivitet og verdiskaping, innovasjon og mangfald i heile landet, og utvikle dugleikar og kompetanse blant arbeidstakarar.
- Forbetre balansen mellom næringar og samfunn i distrikta og byane med ein breiare økonomisk aktivitet, og betre moglegheitene for variert arbeid i distrikta.
- Forbetre offentlege tenester gjennom auka effektivitet ved bruk av nye arbeidsmåtar, nye informasjonssystem, og betre fordeling av knappe ressurser over heile landet med fleksible løysingar for å tilfredsstille lokale behov.

Breiband gir høve til effektiv elektronisk forretningsdrift, og kan føre til innovasjon ved at nettet blir teke i bruk til nye eller endra aktivitetar. I tillegg får bedriftene ein internasjonal marknad dei kan konkurrere og utvikle seg i. Nye produkt og marknader blir skapte i stort tempo. Dette påverkar arbeidsoppgåver, organisasjon, yrke og samhandling mellom økonomiske aktørar og sektorar.

Undersøkingar tyder no på at dei økonomiske gevinstane ved IT-investeringar i offentleg og privat sektor er i ferd med å bli realiserte gjennom auka produktivitet og vekst. I prinsippet måler produktivitsveksten kor mykje av produksjonsveksten som ikkje kjem av auka bruk av ressursar. Produktivitsutviklinga kan såleis seiast å vere eit uttrykk for evna til å produsere varer og tenester meir effektivt eller "smartare" enn før. Over eit tidsrom er produktiviten avgjerande for kor høg lønn det konkurranseutsette næringslivet kan tilby.

Breibandsaksess og breibandsinnhald og -tenester er komplementære gode. Det eine er verdiløst utan det andre; di fleire attraktive innhaldsleverandørar ein brukar kan nå, di større verdi har ei tilkopling for brukaren, og di fleire brukarar ein innhaldsleverandør kan nå, di større inntektspotensial får denne aktøren.

1.2.1 Modernisering av offentleg sektor

Innanfor somme sektorar vil bruk av breiband vere ein nødvendig føresetnad for utvikling av nye tenester. Det gjeld blant anna i helsesektoren, innanfor utdanningssektoren (e-læring), og innanfor samferdsel og teknisk sektor (GPS, interaktiv kartinformasjon, miljøinformasjon). Det er forventa at bruken av data- og multimedium med høg kapasitet kjem til å auke i framtida. Informasjonsteknologi og breiband gjer det vidare mogleg å forenkle kommunikasjon med kundar og leverandørar og gjer det lettare å automatisere prosessar. For offentleg sektor vil døgnopne sjølvbetente servicekontor, og tilrettelegging for regional næringsutvikling, vere viktige moment.

Auka bruk av IT i det offentlege, og den auka data-trafikken dette vil medføre, vil i seg sjølv verke drivande på breibandsutviklinga. Område der offentleg sektor har eller vil få behov for breibandskommunikasjon, omfattar:

- Interne datanett (intranett), som i dag er verksemdskritiske for stadig fleire offentlege verksemdar.
- Interkommunalt samarbeid, der ein del kommunar har inngått samarbeid om til dømes innkjøp. Stadig fleire vurderer moglegheitene for sentralisering av felles administrative tenester.
- Deling av data innanfor det offentlege, som blant anna er nødvendig for å oppnå redusert innrapportering frå næringslivet og betre informasjon frå det offentlege.
- Sentralisert IT-drift, som er ei sentral problemstilling spesielt for skulane.

God planlegging, effektiv leiing og kunnskap om moglege gevinstar er viktige føresetnader for å kunne styre omstillingar i retning av gode resultat og ønskt

realisering av gevinstar. Regjeringa vil innføre krav om berekning av totalkostnader ved offentlege tilbod, investeringar og større omleggingar. Totalkostnader er summen av kostnadene for den som yter tenesta, kostnadene eller innsparingane som følgjer for andre delar av offentleg sektor, og kostnadene som brukarane sjølv må påta seg ved å dra nytte av tilbodet. For mange offentlege tenester er totalkostnadene det mangedobbelte av kostnadene for den offentlege eininga sjølv.

For å oppnå større formåls- og kostnadseffektivitet ønskjer Regjeringa å desentralisere og delegerer fullmakt og ansvar. Dei som ber investeringane, skal i aukande grad kunne dra nytte av økonomiske og andre gevinstar som blir oppnådde.

Breiband opnar for at offentleg sektor kan oppnå omfattande gevinstar i samband med effektivisering av driftsfunksjonar. Felles IT-drift er noko som står høgt på dagsorden når det skal argumenterast for breibandsinvesteringar. Nettbaserte tenester fordrar likevel endra organisering av tenestene i til dømes kommuneadministrasjonen. Dersom kommunen ikkje sluttar med å yte tenestene på tradisjonelt vis - eller reduserer kostnadene for desse tenestene, kjem kostnadene for det nye tilbodet i tillegg til dei kostnadene ein hadde frå før, og gevinstane blir ikkje realiserte. Virtuelle tenester på nettet skal ikkje berre innebere eit nytt alternativ for kommunen til å nå ut til publikum, dei skal også føre til ei meir effektiv tenesteyting. Erfaringar viser at dei meir offensive satsingane på dette området krev breiband mellom kommuneinstitusjonar. Ein del tenester vil også bli best dersom òg brukaren er tilknytt breiband.

Ei rask og påliteleg informasjonsutveksling er nødvendig for oppgåveutføringa i helsesektoren og kan i visse situasjonar vere av kritisk verdi. Fleire av tilboda må vere tilgjengelege døgnet rundt. Samtidig blir det forventa auka kvalitet på tenestene og høgare effektivitet. Ein konsekvens av dette er mellom anna at fleire av helseføretaka har byrja å samarbeide om etablering og drift av felles system, til dømes innanfor økonomi og for pasientjournalar. Behovet for tilstrekkeleg bandbreidd, til ein overkomeleg pris, er her avgjerande.

Sosial- og helsedirektoratet samarbeider med dei regionale helseføretaka om etablering av Nasjonalt helsenett. I den samanhengen blir det òg vurdert korleis kommunikasjonen med pleie- og omsorgstenesta i kommunal sektor skal gjennomførast. Her kan sektoren oppnå stor gevinst både når det gjeld kvalitet og effektivitet, men løysingane som blir kravde, blir svært kostbare på grunn av strenge krav knytte til tryggleik. Det at informasjonsressursane blir elektronisk tilgjengelege på tvers av institusjonane, inneber ikkje berre meir samhandling og læring på tvers av institusjonane og eit kvalitativt betre helsevesen, det utgjer også grunnlaget for fleksibilitet og val for den einskilde brukaren.

Nettet vil i aukande grad bli brukt til distribusjon av eigenproduserte arbeid og til kommunikasjon og samarbeid mellom lærarar og elevar på ulike skular, nasjonalt og internasjonalt. Teknologiske nyvinningar vil gjere det lettare å finne att, bruke om att og dele

læringsobjekt som er utvikla av lærarar og elevar. Auka bruk av multimediale læringsressursar og -objekt vil stille større krav til bandbreidd. Informasjonsstraumen kjem til å gå i begge retningar og til tider samstundes. Undersøkinga "IT i skolen" viste at rundt 95 pst. av alle skulane no er tilkopla Internett, 99 pst. av ungdomsskular og vidaregåande skular og 93 pst. av barneskulane. Målet no er at flest mogleg av skulane sine PC-ar med Internett-tilknytning har overføringskapasitet til å nytte lyd og bilete. I eit perspektiv på fem år fram i tid er det stort sett snakk om kapasitetar langt utover vanleg for brukarbreiband både inn til og ut av skulen.

Som eit ledd i arbeidet med Høykom-skole har ei arbeidsgruppe lagt fram rapporten "Skole for digital kompetanse - om framtidig behov for bredbånd i utdanningssektoren" der skulens framtidige behov for breiband blir vurdert. Hovudkonklusjonen er at alle skular har behov for breiband for å kunne gi barn og unge den kompetansen dei sjølv og samfunnet treng, og for å motverke digitale skilje og vere på høgd med utviklinga internasjonalt. Sett i eit tidsperspektiv på 5-6 år konkluderer arbeidsgruppa med at skular vil ha behov for bandbreidd frå omkring 10 til over 100 Mbit/s, avhengig av storleiken på skulen.

1.2.2 Deltaking i samfunnet

Breibandsteknologien føyer seg inn i den teknologiske utviklinga og gir nye høve til å kunne følgje med i og delta i samfunnet. Breiband aukar informasjonstilfanget og illustrerer bodskapane betre, gjennom lyd, bilete og tekst, eller kombinasjonar av dette. Men det kan berre utnyttast av dei som har tilgang til og som meistrar teknologien. Det kan utviklast eit digitalt skilje dersom vesentlege delar av folket ikkje blir nådd med god infrastruktur, eller delar av befolkninga av annan grunn ikkje klarer å utnytte teknologien. Det er viktig å gjere vår felles kulturarv tilgjengeleg for å bevare og vidareutvikle kulturarven, identiteten og språket vårt. Arbeidet med digitalisering og tilgjengeleggjering skjer i offentleg regi gjennom ei rekkje institusjonar. Tilfanget av tilgjengeleg, digitalisert kulturarvsinformasjon er allereie stort, og veks. I meldinga blir ein kort omtale gitt av dei viktigaste nasjonale tiltaka og prosjekta.

Breiband aukar moglegheitene for ulike former for deltaking i nettsamfunnet. Men ulemper kan oppstå for dei som ikkje vil eller evnar å bruke nye tenester. Ei rekkje sentrale tenester både i privat og offentleg sektor krev etter kvart at brukarane har nettkompetanse. Moglegheit til deltaking i samfunnsdebatten og tilgang på informasjon er avgjerande i demokratiet. Meistring av nettmedia blir i aukande grad ein viktig inngangsbillett til deltaking i samfunnsdebatten. I tillegg vil bruk av Internett gi betre tilgang til utanlandske nyheitskjelder slik at dei som beherskar IT, får eit betre informasjonstilfang og forståing omkring viktige samfunns spørsmål enn dei som ikkje beherskar teknologien.

Dei sosiale konsekvensane av at store delar av befolkninga utfører meir og meir på nettet, er det vanskeleg å seie noko om i dag. Generelt kan ein seie at

nettutviklinga fremjar mobilitet og fleksibilitet i arbeids- og samfunnsliv.

Auka nettilgang og raskare tenester kan òg innebere lettare tilgang på ulovleg og skadeleg innhald. Tryggleik handlar om tiltak mot ulovleg og skadeleg innhald, og skil seg såleis frå reint teknisk vern av informasjonssystem. Begge delar er nødvendig for å auke publikums tillit til mediet. Hovudstrategien vil difor vere knytt til arbeid med bevisstgjerjing og etablering av tipslinjer. Utvikling av tekniske verktøy for tryggleiksarbeidet bør ideelt sett drivast fram av marknaden. Slike løysingar har marknadspotensial, og utviklinga av slike produkt bør skje utan offentlege inngrep. Det offentlege har likevel eit ansvar for å gi informasjon om dei ulike løysingane og kontrollere at gode løysingar er tilgjengelege for publikum.

1.3 Breibandsnett

Noreg ligg om lag på gjennomsnittet av OECD-landa og noko etter dei andre nordiske landa når det gjeld breibandsdekning. Med "breibandsdekning" meiner ein dei delane av bedriftsmarknaden, offentlege institusjonar og privatmarknaden som har tilbod om breibandstilknytning. Det er fleire årsaker til at breibandsdekninga i Noreg er lågare enn i ein del andre land. Ei viktig årsak er at Noreg har ein lågare folketettleik og ein topografi som tilseier høgare utbyggingskostnader enn i dei fleste andre land. Dessutan har Noreg stor utbreiing av ISDN. Dette har opna for betre tenester, men kan samtidig ha ført til å seinke utbreiinga av raskare former for tilknytning.

Fellestrekk for breibandsutbygginga både i dei nordiske landa og i OECD-landa er at utviklinga i breibandsmarknaden har gått seinare enn ein trudde rundt år 2000, då forventningane om utbygging var veldig høge, og at det er eit gap mellom talet som har moglegheit til å kople seg til breiband, og dei som faktisk er tilknytte.

For landet totalt sett er det grunn til å rekne med ein omfattande auke i breibandstilbodet i åra som kjem. Econ sitt siste overslag (juni 2003) vurderer no at 85-90 pst. av Noreg sin befolkning vil få eit marknadsbasert breibandstilbod innan utgangen av 2005. Slik det ser ut i dag, vil etterspørselen etter breibandstenester i nokre grisgrendte strøk truleg vere for låg til at utbygginga i desse områda kan skje i ønskt tempo.

I august 2003 var tilnærma 16 pst. av husstandane og 15 pst. av bedriftene tilknytte breibandsnett. Ved årsskiftet 2002/2003 hadde vi om lag 215 000 breibandsbrukarar i Noreg, mens talet er forventa å stige til nesten 400 000 ved årsskiftet 2003/2004. Det er difor etter departementet si meining ikkje grunnlag for å seie at breibandsopptaket i Noreg går sakte.

Hovudresultata frå oppdateringa av breibandstatus i dei kommunale institusjonane per mai 2003 viser at om lag 69 pst. av kommunane sine hovudlokalitetar, rådhusa, har breibandstilknytning. Om lag 62 pst. av biblioteka har i dag breibandstilknytning, om lag 53 pst. av grunnskulane har breibandstilknytning, og per september 2002 har 92 pst. av dei vidaregåande skulane breibandstilknytning.

I aksessnetta er det over 65 pst. av husstandar og bedrifter og om lag 55 pst. av kommunale institusjonar som i dag har eit tilbod om breiband til konkurranse-dyktig pris. Dei fire storbyregionane Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger har markant høgare breibanddeknning enn resten av landet.

1.3.1 Tilbydarar og teknologiar for breiband

Frå 1. januar 1998 blei det opna for full konkurranse i alle delar av den norske telemarknaden. Mange nye og sterke aktørar har som følgje av dette etablert seg i marknaden. Post- og teletilsynet registrerte per 22. april 2003 totalt 84 tilbydarar av offentleg telenett (44), offentleg telefonteneste (48) eller overføringskapasitet (45).

Dei fleste aktørane er reine tenestetilbydarar som vidareformidlar og vidaresel tenester. Desse aktørane er avhengige av å kjøpe nettkapasitet for å kunne tilby tenestene sine. Plikta til å gi tilgang til gjeldande nettressursar har vore ein føresetnad for at nye tilbydarar har kunna etablere seg i marknaden og tilby tenester i konkurranse med Telenor. Konkurrerande tilbydarar har per i dag tilgang til infrastruktur via tilgang til det faste aksessnettet, samtrafikk, spesiell nettilknytning, mobilkommunikasjonsnett og overføringskapasitet.

Bustadselskap, verksemdar, offentlege institusjonar osv. kan elles sjølv etablere såkalla private nett/interne nett for overføring av analoge og digitale tenester. Til dømes finst det meir enn 8 500 registrerte lokale kabel-TV-nett i alle delar av landet, som dekkjer om lag 850 000 husstandar. Lokale nett er ein viktig ressurs i breibandsutbygginga. Tiltak for å knyte saman forskjellige lokale nett kan både redusere utbyggingskostnadene, auke framdrifta i utbygginga av breibandsnett, og samtidig gi fleire sjansen til å gjere bruk av elektronisk innhald og tenester. Reguleringa av telesektoren legg til rette for at desse netta kan samankoplast og samkøyrast.

Noreg har i dag ein infrastruktur som omfattar fleire former for nett som eignar seg for overføring av breibandstenester. Eksempel på leidningsbundne nett er det faste jordbundne telenettet, kabel-TV-nett, optisk fiberkabel og elektrisitetsnett. Eksempel på nett via radiokommunikasjon er mobiltelefonnett eller andre trådlause radioaksessar, satellittar og bakkebaserte nett for analog og digital TV og radio.

Tradisjonelt har det vore vanleg å skilje mellom telekommunikasjons- (inkl. datakommunikasjon) og kringkastingsnett. Mens telenetta tradisjonelt har vore prega av interaktivitet (både til og frå brukar) og låg bandbreidd, har kringkastingsnetta vore prega av høg bandbreidd og liten interaktivitet. Det skjer no ei rekkje endringar i eigenskapane til netta. Endringane går i retning av at eitt og same nett kan overføre alle typar digitale tenester og innhaldsprodukt, og at infrastrukturane kan overføre informasjon både til og frå brukar. Samla sett skjer det ei utbygging som gir auka nettkapasitet og lågare kostnader per eining. Dette har over tid gitt lågare og stadig fallande prisar for overføring av signal, spesielt for dei største kapasitetane og lengste avstan-

dane. Samtidig aukar bruken av breiband behovet for nettkapasitet.

Transportnetta for telekommunikasjon består for det meste av fiberoptiske kablar, men også av høgkapasitets radiolinjer og satellittsamband. Det er i dag hovudsakleg to aktørar som tilbyr overføringskapasitet for signaltransport over større avstandar, - Telenor og BaneTele. Transportnetta til desse aktørane er digitale og har allereie sær stor overføringskapasitet. Telenor er framleis den einaste nettoperatoren som dekkjer heile landet.

I transportnetta ligg det til rette for at infrastruktur til ulike formål kan brukast om kvarandre. Situasjonen er annleis i aksessnetta. Delar av aksessnetta er framleis baserte på analog teknologi og har avgrensa kapasitet sett i forhold til transportnetta. Ny teknologi gjer det både mogleg og lønsamt å vidareutvikle aksessnetta slik at kapasiteten i desse netta kan aukast.

FASTE JORDBUNDNE TELENETT

xDSL er ei samlenemning for ulike standardar (DSL) av breibandsoverføring på lokale telefonlinjer (koparkabel) til abonnentane. Tilbod i marknaden er i hovudsak ADSL, som har høgare kapasitet til brukar (såkalla nedstraums) enn frå brukar (såkalla oppstraums). xDSL-løysingar krev i liten grad graving og har låge oppgraderingskostnader. xDSL har i løpet av den siste tida blitt den mest brukte aksessmetoden for breiband i Noreg, og blir tilbode til om lag 60-65 pst. av forbrukarmarknaden.

JORDBUNDNE KRINGKASTINGSNETT

Kabel-TV-nett er viktige overføringsmedium for TV og radio og nyttar i dag fiber i transportnettet og koaksialkabel i aksessnettet. Det er per 1. halvår 2003 registrert 850 000 kabel-TV-tilknytningar i Noreg. Det er behov for omfattande investeringar for å innføre interaktivitet og digitalisering i alle kabel-TV-nett. Digitalt bakkenett (DTT) er ei vidareutvikling av det gjeldande landsdekkjande nettet for kringkasting av TV og radio. Bakkenetta er framleis eit einvegs kommunikasjonssystem basert på analog teknologi.

Post- og teletilsynet har uttalt at ei avvikling av analoge sendingar vil gjere det mogleg å planleggje på nytt store delar av frekvensressursane som er avsette til kringkasting, og leggje til rette for auka samfunnsmessig nytte. Frekvensane som blir frigjorde, ligg lågt i frekvensspekteret og blir rekna som svært fleksible og attraktive. Dette betyr at signala er sær robuste i forhold til topografiske og bygningsmessige hindringar. Regjeringa la 27. juni 2003 fram ei melding for Stortinget om prinsippa for etablering av eit digitalt bakkenett for fjernsyn, jf. St.meld. nr. 44 (2002-2003).

MOBILE KOMMUNIKASJONSNETT

Det er tildelt konsesjonar for etablering og drift av tre ulike offentlege mobilsystem i Noreg. Sist tildelt er konsesjonar for etablering og drift av tredje generasjons mobilsystem (3G). Selskapa som er tildelt konsesjon har valt å nytte den europeiske 3G-standard

UMTS. Netta er under utrulling, men dei er førebels ikkje opna for kommersiell trafikk.

RADIOBASERTE BREIBANDSSYSTEM

Radioaksess nyttar frekvensar for trådlous overføring av signal punkt-til-multipunkt mellom abonnentane sine brukarterminalar og tilbydarane sine basestasjonar. Fordelen med eit radiobasert aksessnett er at utbygging kan skje raskt og til relativt låge investeringskostnader. Radioløysingar blir difor i aukande grad valde som aksessmetode i utkantstrøk.

Trådlause lokallnett (WLAN) har blitt populære i seinare år, særleg ved bruk av berbare datamaskiner. Slike kommunikasjonsløysingar blir stadig meir vanlege i bedrifter, offentlege rom, institusjonar etc. og blir gjerne knytte opp mot dei offentlege netta slik at ein har aksess til Internett. Systema kan nyttast over korte avstandar både innandørs og utandørs. Ein trur at WLAN vil bli ei stadig meir utbreidd form for breibandsaksess, der mellom anna trådlause lokallnett vil inngå saman med faste breibandstilknyttingar i offentlege nett. Det blir òg utvikla løysingar for saumlause overgangar mellom WLAN og andre breibandsteknologiar.

SATELLITTSYSTEM

Satellitt representerer ein viktig infrastruktur for mellom anna kringkasting, bedriftskommunikasjon og maritim kommunikasjon. Eit einvegs satellittbasert kringkastingsnett som overfører signal til kabelnetta og private husstandar med satellittmottakar, når i dag om lag 60-70 pst. av den norske befolkninga. Breiband via satellitt kan vere ei løysing i område med spreidd busetjing.

ELEKTRISITETSNETT

Elektrisitetsnett kan oppgraderast til også å overføre digitale signal. Det er utvikla ulike teknologiar som gjer det mogleg å kople sluttbrukarar direkte til e-verka sine nett, med overføringskapasitetar på opptil 2 Mbit/s. Førebels har støy og stråling vore ei utfordring.

1.3.2 *Breibandsteknologiane utviklar seg raskt*

Med den utvikling vi ser i dei underliggjande breibandsteknologiane er det viktig at politikken til myndighetene er teknologinøytral. Val av teknologi må overlata til marknaden. Det må leggjast til rette for at mange nye moglegheiter kan takast i bruk, og at teknologiske, marknadsmessige og kommersielle variantar må få høve til å bli prøvde ut. Ei rask teknologisk utvikling kan føre til at utbreiinga av breibandstilbod og tilknytingsdelar for ulike løysingar blir betre enn det ein trur per i dag.

I perioden etter 1998 har det vore ei utvikling mot fleire aktørar og auka konkurranse i telemarknaden. Telenor har likevel framleis ei sterk stilling på dei tradisjonelle områda av telemarknaden i Noreg, medrekna offentleg telefonteneste, overføringskapasitet og annan tilgang til offentleg telenett. Telenor sin posisjon i dei fleste marknadssegmenta er fallande. Telenor

hadde i 2002 ein marknadsdel på 71 pst. av sluttbrukaromsetninga i den norske telemarknaden.

Sjølv om konkurransenivået i sektoren kan bli betre, må ein i ei heilskapsvurdering av marknadsutviklinga også ta omsyn til marknadsresultatet. Omtalane i meldinga under viser at Noreg har eit betre tenestetilbod og lågare prisar enn mange land. Når det gjeld prisar for aksess til Internett, kjem Noreg ikkje så godt ut på OECD-statistikken. Bakgrunnen for dette er at ein stor del av aksess til Internett blir gjort oppringt, noko som inneber at ein av dei vesentlegaste kostnadskomponentane er kostnaden for lokalsamtalar.

I dag varierer prisane for leigde samband med avstand og kapasitet. Landet er klassifisert i prissoner med lågast pris for transportkapasitet mellom sonene med størst trafikkgrunnlag. Regjeringa ser det som vesentleg at ikkje prisane for tilgang skal gi omfattande kostnadsulemper for breibandsbruk i distrikta, og vil jamleg vurdere om det er behov for tiltak på dette området.

1.3.3 *Sikkerheit og toleevne*

Det er sett i verk ei rekkje tiltak som har som målsetjing å verne samfunnsviktig IT under planlegging og gjennomføring. St.meld. nr. 17 (2001-2002) "Samfunnssikkerhet - veien til et mindre sårbart samfunn" omtaler ei rekkje overordna tiltak. Basert på arbeidet i BAS 2 blir det skissert i St.meld. nr. 47 (2000-2001) "Telesikkerhet og -beredskap i et telemarked med fri konkurranse" ein strategi for telesikkerheit og -vernebuing retta mot telenetta og IT-baserte produksjonssystem. Post- og teletilsynet har fått eit særskilt myndigheitsansvar for å setje i gang tiltaka som strategien skisserer.

1.3.4 *Samordning av infrastruktur*

Det er i tråd med reguleringa av ein liberalisert marknad for elektronisk kommunikasjonsnett at utbygging av nett skjer i regi av marknaden. Staten kan stå ansvarleg for nettutbygging der det er snakk om spesielle behov. Vidare kan det vere behov for statleg finansiering i distrikt som eventuelt fell utanfor område som får tilbod på kommersielle vilkår.

Samordning mellom private nett må skje på frivillig basis, og baserast på lønnsmdsvurderingar. Sjølv om slik samordning skjer i stor grad, og med reduserte kostnader som resultat, kan det vere gevinstar som ikkje er tekne ut her. Regjeringa vil klargjere kva aktørar som har ansvaret for å realisere eventuelle samordningsgevinstar: Staten si oppgåve er i hovudsak å sørge for ei teleregulering som gir effektiv ressursutnytting.

1.4 Tenester og innhald

Stadig fleire tenester i samfunn og næringsliv blir utførte elektronisk. Mange av desse krev ikkje breiband, men volumet av desse tenestene og omfanget av meir kapasitetskrevjande tenester er jamt aukande. Breiband er difor ein føresetnad for å kunne bruke tenester på ein effektiv måte og med tilfredsstillande

kvalitet. Det er to drivkrefter som i hovudsak påverkar behovet for kapasitet i netta. Den fyrste dreiar seg om formidling av innhald, som i seg sjølv er kapasitetskrevjande. Det gjeld blant anna lyd- og biletoverføring av høg kvalitet. Den andre handlar om samtidig bruk av ulike tenester med varierende kapasitetsbehov - tenester som kvar for seg ikkje nødvendigvis fordrar breiband. Dette gjeld så vel for verksemder som for privatpersonar. Utviklinga går mot at så å seie alle typar tenester i utgangspunktet kan bli tilbodne gjennom alle formidlingskanalar, og at tenestene blir interaktive.

Ei årsak til manglande inntening er at det framleis i liten grad er utvikla forretningsmodellar som sørgjer for at inntektene frå etterspørselen etter innhaldstenester kjem innhaldsleverandørane til gode. Her er det marknaden sjølv som må utvikle formålstenlege forretningsmodellar.

Regjeringa vil arbeide for at den norske innhaldsnæringa får dei same rammevilkår som andre typar forretningsdrift, slik at næringsaktørane verken blir diskriminerte eller får spesielle privilegium. Målsetjinga er ein levedyktig norsk innhaldsindustri. Det blir no gjennomført ei utgreiing for å kartleggje eventuelle konkurransevridingar mellom tradisjonell og elektronisk innhaldsindustri. Utgreiinga vil til dømes ta opp verknadene av tilrådingane i innstillinga Skatteutvalet la fram i februar 2003.

Nok ei utfordring gjeld sikre betalingsløyser. Utan eit velfungerande regime for fordeling av innhaldsinntekter må kvar aktør i verdikjeda prøve å setje opp si eiga betalingsløyser. Gode rammevilkår for sikkerheit og tryggleik på nettet er naudsynt. Staten har eit ansvar for at lov- og regelverk er tilpassa den elektroniske kvardagen og blir ajourført i tråd med utfordringar som viser seg, mens utvikling av tekniske verkøy for tryggleiksarbeidet bør drivast fram av marknaden.

1.4.1 Offentleg sektor har viktige roller i tenesteutviklinga

Regjeringa vil sikre private aktørar god og framsynt tilgang på data som det offentlege eig. Slik tilgang gir høve for auka verdiskaping. Det offentlege har eit særskilt ansvar som eigar og produsent av grunndata. På den eine sida har ein dei offentlege utgiftene med å digitalisere og halde ved like data og utvikle system for å gjere dei tilgjengelege. På den andre sida er offentlege grunndata råvare for verdiaukande tenester og bedrifts- og næringsutvikling i slik samheng. Den samfunnsøkonomiske gevinsten av auka utnytting av desse data kan kome i konflikt med innteningskrava til dei offentlege institusjonane. Det er problematisk når statlege dataeigarar går inn i marknaden for verdiaukande tenester og får omfattande marknadsmakt.

Utviklinga av offentlege tenester skjer i eit samspel mellom offentlege myndigheiter og utviklarmiljø. Fleire bedrifter har som hovudnæring å produsere IT-tenester for offentleg sektor. Regjeringa vil styrkje det offentlege si rolle som ein krevjande kunde, blant anna gjennom styrking av bestillarkompetansen i offentleg sektor.

1.5 Kompetanse

Kompetanse innanfor IT, kommunikasjon, leing og organisasjonsutvikling som spesifikt handlar om å utvikle, implementere, drifte og hente ut gevinstar av tenester og innhald er nødvendig for bruk av informasjon- og kommunikasjonsteknologiane generelt, ikkje berre for teknologi og bruksmåtar som er knytte til breiband. Det auka tilbodet av informasjon og tenester som følgjer av breibandskapasitet, forsterkar likevel behovet. Det synest her å vere ein samheng mellom kompetanse og bruk av ny teknologi: Ny teknologi aukar kompetansen, men krev også høgare kompetanse for å bli teken i bruk.

Det føregår ein fagdebatt om i kva grad IT skal reknast som "ein fjerde basiskunnskap" eller ein "fjerde kulturteknikk" i dagens samfunn, på linje med lesing, skrivning og rekning. Søggen-utvalet har fleire tilrådingar i si innstilling. Mellom anna gjer utvalet framlegg om at digital kompetanse, som ein del av basiskompetansen, må konkretiserast og byggjast inn i læreplanane, høg standard på utstyr og programvare for bruk av IT i undervisninga må vere ein føresetnad i nye læreplanar; og det må stimulerast til auka innsats for å ta i bruk IT i eksamen og nasjonale prøver og i utvikling av elektroniske elevmapper. Dette føreset ein modell for systematisk og kontinuerleg etterutdanning av lærarar, kontinuerleg satsing på forskning og skuleutvikling, utvikling av digitale læringsressursar, og ikkje minst ei omfattande utbygging av ein stabil og driftssikker infrastruktur basert på breiband.

1.5.1 Spisskompetanse er nødvendig for utvikling og implementering av komplekse system

IT-utdanningane står sterkt i Noreg. Tal frå USA, Storbritannia og Danmark indikerer likevel liten samheng mellom formell IT-utdanning og arbeid i IT-næringane. Det er grunn til å tru at det same gjeld for Noreg. Undersøkingar frå OECD viser at den viktigaste mangelen på IT-kompetanse i norsk næringsliv i dag er knytt til låg kompetanse om elektronisk forretningsdrift og liten grad av rein teknologisk kompetanse i føretaka.

Organisatorisk tilpassing er nødvendig for at gevinstar skal kunne bli realiserte. Opptil 90 pst. av ressursinnsatsen som følgjer ei vellukka IT-implementering, kan liggje i kompetanse- og organisasjonsutvikling. Tillit og kunnskap blant dei tilsette og god leing blir framheva som kritiske faktorar for ei omorganisering basert på høgkapasitetsnett. OECD viser til at investeringar i IT ikkje er noka universalløysing. Bedrifter som haustar dei største gevinstane, er dei som allereie gjer det bra, eller som allereie er prega av innovasjon. Det tek også tid før gevinstane ved bruk av IT trer fram.

Utbygginga og utnyttinga av breiband i norske kommunar møter fleire utfordringar. Det krevjast kompetanse innan fagområdet og økonomiske ressursar. Når det gjeld erfaringsspreiing frå breibandsprosjekt, er det gjennom Høykom-programmet etablert ein erfaringsbase når det gjeld kompetansebehov i offentlege verksemder, særleg i kommunane. I tillegg bør det etable-

rast kompetansenettverk og utviklingsverkstader nasjonalt og regionalt der kommunar, fylkeskommunar og andre aktørar kan utveksle erfaringar og kunnskap.

1.6 Breibandspolitikk og status i andre land

Den politiske merksemda rundt informasjonsteknologi har auka kraftig det siste tiåret. Dei fleste OECD-land legg vekt på verdien av ein godt utbygd breibandsinfrastruktur som ei viktig kjelde til økonomisk vekst og sosial utjamning. Mange land har som ein konsekvens utvikla handlingsplanar og strategidokument for å fremje utbreiinga og bruken av breiband og breibandstenester. Noreg har i likskap med dei fleste andre OECD-land valt ein marknadsbasert strategi for breibandsutbygginga. Ei slik tilnærming er i tråd med OECD sine tilrådingar. Sverige, Canada og Sør-Korea representerer unntaka, i det staten i desse landa i større grad har gripe inn i marknadsutviklinga. Breibandspolitikk og status i desse tre landa er spesielt omtala i meldinga. Noreg ligg om lag på gjennomsnittet av EU- og OECD-landa når det gjeld utbreiing av og tilknytning til breiband.

Kommisjonen sin breibandspolitikk er skildra i handlingsplanen eEurope 2005, som er eit ledd i Lisboa-strategien. Kommisjonen vil ved utgangen av 2003 utarbeide eit dokument som skildrar dei nasjonale breibandsstrategiane i alle medlemslanda. Tempoet i utullinga av breiband i medlemslanda vil bli målt som ein del av referansetestinga av eEurope. Den fyrste referansetrapporten ut frå eEurope 2005 vil bli publisert våren 2004.

EUs forskingsprogram for informasjonssamfunns-teknologiane (IST) er det største tematiske programmet under EU sitt sjette rammeprogram. IST-programmet sitt arbeidsprogram for 2003-2004 har førebels sett av 60 mill. euro til breibandsprogrammet "Broadband for all". Formålet er å utvikle nettverksteknologiar og -arkitekturar som legg til rette for allmenn breibands-tilgang til alle europeiske brukarar.

Breibandsutbygginga i dei nordiske landa har kome langt, men det er store individuelle forskjellar i tempoet i utbygginga. Kundeveksten for breiband har til no gått vesentleg langsamare enn utbygginga. Gjennomsnittleg prosentdel av tilknytningar målt i forhold til talet på hushaldningar var for dei nordiske landa er 20 pst. Norsk Telecom AS har innhenta prisar frå dei fleste breibandsaktørar i den nordiske marknaden. Meldinga gir ein oversikt over prisar summerte for høvesvis privat- og bedriftssegmetet.

1.7 Mål, strategi og roller

Regjeringa har som visjon for breibandsutviklinga at den elektroniske infrastrukturen skal dekkje alle delar av landet, gi konkurransefordel for norsk næringsliv, gi veksthøve for kunnskapsbaserte næringar og medverke til modernisering av offentleg sektor. Private og offentlege verksemdar må ha god tilgang til elektronisk infrastruktur og kunne utnytte dei moglegheitene som breiband gir. Innhald og tenester må utviklast i takt med marknadsutviklinga, og organisasjonar og enkeltbrukarar må ha kompetanse for å kunne ta ut gevinstane.

Regjeringa sine mål er:

- Det skal vere gode marknadstilbod om breiband i alle delar av landet.
- Det skal vere god tilgang på mangfaldig elektronisk kvalitetsinnhald tilrettelagt for norske forhold.
- Verksemdar skal ha tilstrekkeleg kompetanse til å ta i bruk og realisere gevinstar ved breiband.

Dei konkrete måla i eNorge 2005 ligg fast: I løpet av 2005 skal alle grunnskular, folkebibliotek og kommuneadministrasjonar ha tilbod om breibandstilknytning til konkurransedyktige prisar. Innan utgangen av 2003 skal alle vidaregåande skular ha slikt tilbod. I eNorge 2005 var det i tillegg eit mål om at alle helseføretak skulle ha tilknytning til breiband i løpet av 2002. Dette målet er no nådd.

Ei marknadsbasert utvikling aleine vil likevel ikkje sørge for eit fullgodt breibandstilbod over heile landet. Regjeringa vil difor:

- Leggje til rette for verksam konkurranse i utbygging av kommunikasjonsnett og utvikling av tenester og innhald.
- Stimulere offentleg etterspørsel og leggje til rette for teneste- og innhaldsutvikling, og dessutan medverke til kompetanseutvikling og erfaringsspreiing.
- Vurdere tiltak i område der det ikkje er kommersielt grunnlag for utbygging.

Verkemiddel innanfor kvart av desse områda er nærare skildra i meldinga.

Det er mange aktørar og ulike teknologiar for breiband. Det er difor behov for å planleggje den samla infrastrukturen i kommunane. Kommunane må her ta høgd for vernebuingsbehova. Det same gjeld den regionale samordna utviklinga i regi av fylkeskommunen. Det vil vere ei utfordring at framføringsveggar for telenett blir utnytta betre, samtidig som det blir sørgt for tilstrekkeleg sikkerheit og toleevne rundt dei samfunnskritiske delane. Det bør gjennomførast risiko- og sårbarheitsvurderingar i tilknytning til breibandsinfrastrukturen i kvar einskild kommune.

Marknadsaktørane speler hovudrolla i utbygging av infrastrukturen og i å tilby produkt og tenester. Aktørane har fyrst og fremst vore dei nasjonale teleoperatørane. I seinare tid har ei rekkje lokale og regionale aktørar engasjert seg i breibandsutbygginga. Gjennom samarbeid mellom lokalt næringsliv, kommunar og fylkeskommunar har ein sett mange eksempel på effektiv planlegging og utbygging av breiband.

Det er ikkje laga fullstendige oversikter som viser kva kommunar som er i gang med ei eiga satsing på breiband, og kven som ikkje har starta. Hausten 2002 var det likevel om lag 250 kommunar der det ikkje var etablert eit tilbod om dekning av breiband, eller dekninga var under 20 pst. av befolkninga. Samtidig er det totalt sett om lag 190 kommunar som har søkt og vore i kontakt med tilskotsordninga Høykom, mens 246 kommunar aldri har søkt (om lag 57 pst. av kommunane). Høykom-programmet sine erfaringar er at dei mest vellukka satsingane er dei der fleire kommunar

har gått saman om å satse på breibandsutbygging og breibandsbaserte tenester. Eit samarbeid mellom fleire kommunar, kraftselskap og kanskje private, lokale aktørar kan ha større kundemakt, betre bestillarkompetanse og betre gjennomføringsevne enn ein enkelt kommune.

1.8 Stimulans for vidare utvikling

Regjeringa ønskjer gjennom telepolitikken å etablere ordinære marknader, som i framtida skal kunne klare seg på eiga hand utan omfattande statleg særregulering. Den nye ekom-lova gir myndighetene verkemiddel for å kunne styrkje konkurransen i marknaden. Lova vidarefører ei sektorspesifikk regulering, men det blir lagt opp til ein gradvis overgang til å regulere sektoren med utgangspunkt i generell konkurranserett.

Sektorspesifikke plikter skal berre påleggjast på område av marknaden der det ikkje er oppnådd tilstrekkeleg konkurranse. EU-kommisjonen har laga ei tilråding om kva produktmarknader som kan vere gjenstand for særlege forpliktingar. Før sektorspesifikke tiltak kan bli iverksette, skal det lagast marknadsanalyser. EU-kommisjonen har også laga retningslinjer om korleis marknadsanalysane skal gjennomførast. Særskilde forpliktingar kan berre påleggjast tilbydarar som blir vurderte å ha sterk marknadsstilling. Konkurransen skal styrkjast ved publisering av rapportar om pris- og konkurranseforhold i marknaden.

Post- og teletilsynet vil vurdere om prisforskjellane mellom ulike delar av landet på leigde samband er basert på faktiske forskjellar i kostnadene. Regjeringa vil vidare gjennom frekvensforvaltinga leggje til rette for enkel etablering av trådlause breibandsnett. Kommunane har eit planleggingsansvar for infrastruktur, som også omfattar breiband. Regjeringa vil i samarbeid med Kommunenes Sentralforbund vurdere å utarbeide retningslinjer for lokal planlegging og koordinering av infrastruktur for breiband. Det skal også utarbeidast konkret rettleiingsmateriale til kommunane om framføringsvegar, medrekna kva for ei rolle kommunane bør ha, og korleis utbygginga kan skje.

Nasjonalt helsenett

Nasjonalt helsenett skal vidareutviklast, og meldingar og kodeverk i helse- og sosialsektoren skal oppdaterast. For å forenkle og automatisere meldingsutvekslinga må journalleverandørar og andre leverandørar tilpasse systema sine til meir standardiserte løysingar.

Utdanningssektoren

Regjeringa vil leggje til rette for standardisering og bruk av digitale læringsressursar og etablere eit nasjonalt læringsnett. Oppgraderinga av Uninett skal halde fram. Ordninga med rentekompensasjon for lån til opprusting av skulebygg er utvida, og kan også omfatte kostnader for breibandstilknytning for skulane.

Offentleg eigde grunndata

Regjeringa vil sikre innhaldsprodusentar tilgang til offentlege grunndata. Regjeringa tek sikte på å etablere klare retningslinjer på feltet i 2004, også for konkurransemyndighetene si rolle, og vil gjennomføre eventuelle påkravde endringar i finansieringa av innteningsgrunnlaget for dei statlege verksemdene innan 2007.

Innhaldsprodusentar - rammevilkår

Det skal gjennomførast ei utgreiing om rammevilkåra for produsentar av elektronisk innhald. Utgreiinga skal gi ei oversikt over rammevilkår som verkar vridande på konkurransen i forholdet mellom tradisjonelle innhaldskanalar og elektronisk innhald.

Pilotprosjekt

Regjeringa vil vidareføre pilotprosjekt for å gi framdrift i særleg samfunnsnyttig produksjon av elektronisk innhald.

Skattefritak

Ordninga med skattefritak for datautstyret til arbeidsgivaren i heimen vil bli vidareført, og omfattar også utgifter til breiband.

Utvikling i område med tynnare buseiing

Det er eit mål for Regjeringa at heile landet skal ha eit tilbod om breiband. Analysar frå Teleplan viser at meirkostnaden er høg ved å oppgradere dei resterande offentlege institusjonane som er omfatta av eNorge-måla, og som ikkje vil få eit marknadsbasert tilbod. Dei "dyraste" 10 pst. av befolkninga bur i kommunar som representerer om lag 250 mill. kroner i meirkostnader. Dette utgjør 50 pst. av totale meirkostnader, som er på litt over 500 mill. kroner. I desse kommunane vil så å seie alle institusjonar trenge særskilde tiltak.

Kunnskapsnivået om breiband og bruksmåtar er svært ulikt i norske kommunar. Offentleg initierte rettleiingstiltak vil spele ei viktig rolle når det gjeld å formidle kunnskap og erfaringar på tvers av offentlig sektor. Det er eit mål at rettleiingsaktivitetane i størst mogleg grad skal vere sjølvfinansierte. Regjeringa ser difor eit behov for ei moderat opptrapping av rettleiingsinnsatsen i perioden fram til 2005. Grunnlaget for og innretninga av ei slik opptrapping vil bli vurdert nærmare i løpet av 2003, og sett i samheng med Høykom.

Ved utløpet av programperioden i 2004 kjem Høykom-programma til å ha støtta tilnærma 400-500 prosjekt. Av desse er om lag 100 innanfor delprogrammet Høykom-skole. Då er det gitt tilskot på om lag 250 mill. kroner til ein prosjektportefølje med ei samla prosjektramme på bortimot 1 mrd. kroner. Nærings- og handelsdepartementet sitt Høykom-program skal evaluert i 2003. Evalueringa vil mellom anna peike på eventuelle målsetjingar som ikkje er nådde, og gi råd om vidare oppfølging. Det blir særleg lagt vekt på samarbeidsløysingar mellom statlege etatar, fylkeskommunar, kommunar og bedrifter. Vidare blir det lagt vekt på

planar for iverksetting av bruksmåtar for breiband, der kostnader og gevinstar blir adresserte.

Høykom-programmet har, med unnatak av ei særskild løyving på 7,5 mill. kroner til Finnmark i 2002, ikkje hatt midlar som er særskilt øyremerkte for distrikta. Regjeringa vil i statsbudsjettet for 2004 foreslå eit nytt delprogram, Høykom-distrikt. Høykom-distrikt bør truleg innrettast slik at midlane støttar prosjekt som omfattar fleire kommunar, og det er aktuelt å stille krav om regional planlegging av breibandsutbygging. Det kan vere naturleg å knyte Høykom-distrikt til utvalte soner i det distriktpolitiske virkeområdet.

1.9 Økonomiske og administrative konsekvensar

Dei økonomiske gevinstane av investeringar i breiband følgjer i hovudsak av dei nyttevirkningar som er drøfta i kapittel 2 i meldinga.

Fleire av forslaga som er omtalte i meldinga, er alle-reie vedtekne, og kostnadene vil i hovudsak innebere omdisponeringar innanfor rammene i dei ulike departementa. Forslaget om eit nytt delprogram - Høykom-distrikt - inneber behov for auka løyvingar over statsbudsjettet. Delprogrammet Høykom-skole er knytt til Høykom-programmet, men blir finansiert over rammene til Utdannings- og forskingsdepartementet.

Forslaga til konkurransestimulerande tiltak er det i hovudsak Post- og teletilsynet som tek seg av, som ledd i den faste oppgåveløysinga.

Forslag til tiltak for å stimulere offentlig etterspørsel vil bli støtta av det eksisterande Høykom-programmet og eit nettverk av eksisterande rettleiingsorgan. For eksisterande rettleiingsverksemdar vil aktiviteten vere inntektsfinansiert, men med stønad frå Høykom. Høykom-ordninga har allereie eit innarbeidd programsekretariat og innkøyrd styringsfunksjonar i regi av Noregs forskingsråd, og kan handtere utvida rammer og vidare drift med liten ekstra innsats. Dei samla administrative konsekvensane av dei føreslåtte tiltaka blir såleis minimale.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Bendiks H. Arnesen, Grethe Fosslie og Aud Gaundal, fra Høyre, Ivar Kristiansen, Michael Momyr og Erlend Nornes, fra Framskrittspartiet, Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide og Olaf Gjedrem, og fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, har i tilknytning til behandlingen av St.meld. nr. 49 (2002-2003) Bredband for kunnskap og vekst, holdt åpen høring med Høykom, IT-Forum Sogn og Fjordane, Norbit, Nasjonalt helsenett, IKT-Norge, Abelia, TDC Norge, Nera, Siemens, Telenor, BaneTele, Energibedriftenes landsforening og NTE, Vikom, Den norske dataforening, eforum og

Eurofoto, Norges Televisjon AS og LyseTele, samt Landeandcompany.

Komiteen mener at utbygging av bredband til hele landet, utvikling av ny bredbandsteknologi og bruk av bredbandsteknologi er en viktig sak både for privat og offentlig sektor. Komiteen vil minne om merkna-dene fra næringskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad og Odd Roger Enoksen i Innst. S. nr. 217 (2002-2003) om at Stortinget får seg forelagt en egen sak om bredbandspolitikken og brev fra næringsministeren av 3. mars 2003 vedlagt Innst. S. nr. 217 (2002-2003) der det redegjøres for hvilke saksfelt Regjeringen vil berøre i stortingsmeldingen om bredbandspolitikken. Komiteen viser til merkna-dene fra næringskomiteen i innstillingen angående vurderinger av tiltak i den foreliggende meldingen.

2.1 Hvorfor bredband?

Komiteen deler Regjeringens syn på hvorfor bredband er viktig, og vil understreke at verdiskapning i næringslivet og modernisering av offentlig sektor, med særlig vekt på skole, kommuneadministrasjon og helse, er viktige målsettinger i denne sammenheng. Komiteen ser på fremtidsrettet bredbandsinfrastruktur som en viktig forutsetning for å opprettholde bærekraftige lokalsamfunn i hele landet. Komiteen legger vekt på at alle innbyggere i landet skal ha tilgang til bredband der de bor for å sikre like forutsetninger for deltakelse i det moderne digitale Norge, samt at næringsutviklingen i alle landets lokalsamfunn kan baseres på fremtidsrettet bredbandsteknologi. Bredbandsutbygging er derfor en viktig distriktpolitisk sak som kan redusere avstandsulempen i vårt langstrakte land. Riktig brukt vil også bredband og bredbandstjenester kunne medføre betydelige miljøgevinster i form av for eksempel mindre press i rushtrafikken og lavere reisekostnader.

Komiteen er av den oppfatning at god bredbandsdekning vil være en sentral forutsetning for innovasjon og utvikling av et konkurransekraftig norsk næringsliv i årene fremover. Komiteen vil peke på at god bredbandsdekning gir grunnlag for næringsutvikling og fortsatt bosetting i distriktene, og således dreier seg om mye mer enn raskere tilgang til Internett.

Komiteen vil fremheve at bredband åpner for mer fleksible og arbeidstakertilpassede arbeidsformer i næringslivet, herunder ulike former for fjernarbeid. Bredband kan videre legge grunnlaget for økt industriell vekst, mer lønnsomme arbeidsplasser, nye undervisningsformer og effektivisering av offentlig og privat sektor. Komiteen vil påpeke at innovativ bruk av bredband kan gjøre norsk næringsliv mer produktivt og konkurransekraftig, og på den måten være med på å oppveie den kostnadsulempe som norske bedrifter ofte møter sammenlignet med konkurrenter fra lavkostnadsland.

Komiteen viser til at «Norge 2005 legger opp til at alle skoler, bibliotek, kommunesentra og helseinstitusjoner skal ha bredbandstilknytning innen utgangen av år 2005.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, er enig om at det i budsjettet for 2005 legges inn en økning for å stimulere til økt bruk av bredbånd. Dette vil være en videreføring av arbeidet som allerede foregår i HØYKOM.

Flertallet er enig om at det i budsjettet for 2005 legges inn et beløp som skal brukes i geografiske områder hvor en helt klart ser at det ikke er mulig med en markedsregulert utbygging. Premissene for bruken av midlene klargjøres i budsjettet for 2005.

Flertallet viser til at det har vært stor fokus på bredbåndsfond. Flertallet ber Regjeringen i forbindelse med framleggelsen av budsjettet for 2005, utrede spørsmålet om et eget fond for å øke takten i utbyggingen av bredbånd. Det er naturlig at en i denne sammenheng ser på EUs bruk av strukturfond og Sveriges erfaringer med bruk av bredbåndsfond.

Flertallet viser også til at det er mange som har påpekt behovet for en større samordning av utbygging av bredbånd. Flertallet er noe usikker på hvordan dette kan gjøres, og ber Regjeringen i forbindelse med budsjettet gjøre en vurdering av problematikken.

Flertallet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge til rette for å øke takten i bredbåndsutbyggingen slik at målet om bredbånd til alle husstander, bedrifter og offentlige institusjoner kan nås i løpet av 2007. Regjeringen bes kommentere status for framdrift i budsjettene."

"Stortinget ber Regjeringen legge inn en økning i statsbudsjettet for 2005, under HØYKOM, for å stimulere til økt bruk av bredbånd."

"Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2005 legge inn et beløp som skal brukes i geografiske områder hvor en helt klart ser at det ikke er mulig med en markedsregulert utbygging. Premissene for bruken av midlene klargjøres i budsjettet for 2005."

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med framleggelsen av budsjettet for 2005, å utrede spørsmålet om et eget fond for å øke takten i utbyggingen av bredbånd. Regjeringen bes i denne sammenheng å se på EUs bruk av strukturfond og Sveriges erfaringer med bruk av bredbåndsfond."

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 å fremlegge en vurdering av samordning av utbygging av bredbånd."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet frykter at denne målsettingen ikke er tilstrekkelig for å sikre at det etableres fremtidsrettet og robust bredbåndsinfrastruktur frem til alle bedrifter og husholdninger i Norge. I ECON/Teleplans bredbåndsrapport (desember 2002) side 13, som ligger til grunn for meldingen, konstateres det at:

"Det er et dilemma at den rimeligste aksessmetoden i to av tre tilfeller kun dekker ett punkt, som leide linjer og punkt-til-punkt radio. Slike aksessmetoder vil kun dekke de kommunale institusjoner uten å dekke husstander og bedrifter. Dersom målet er å gi bredbånddekning til hele tettsteder, inkludert bedrifter og husstander, forutsettes andre teknologier som punkt-til-multipunkt radioløsninger og DSL. Det er derfor ikke grunn til å vente sterke ringvirkninger av at offentlige institusjoner tilknyttes bredbåndsnettet så lenge de benytter punktvis aksessmetoder. Det er imidlertid rimelig å anta at det kan realiseres noen ringvirkninger fra kommunal etterspørsel etter bredbånd i de kommuner hvor det enda ikke er kommersielt grunnlag for bredbåndsutbygging. Disse kommunene har relativt sett flere offentlige institusjoner samtidig med at de i større grad er lokalisert i grisgrendte strøk - noe som øker behovet for samordning."

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremheve viktigheten av at ambisjonsnivået for bredbåndsutbyggingen økes, at man sikrer en optimal infrastruktur for bredbånd lokalt og regionalt og at det iverksettes tiltak som sikrer at også næringslivet og husholdningene i alle landets regioner kan nyttiggjøre seg bredbånd.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til Regjeringens bredbåndsmelding, og vil fremheve viktigheten av det fokus Regjeringen har satt på bredbånd som et konkurransefortrinn for næringslivet og en drivkraft for bedre offentlige tjenester for eksempel innenfor utdannings- og helsesektoren. Disse medlemmer vil understreke Regjeringens strategi om å la markedet styre tilbudet etter bredbånd, og heller legge ressursene inn på å styrke etterspørselen. Det gir en teknologinøytral politikk. Det er markedsaktørene, ikke politikerne, som har best forutsetninger for å vite hvilken teknologi som er best tilpasset tilbydernes kostnader og brukernes behov. Det er derfor viktig at konkurransen i markedet fungerer, slik at de aktører som ønsker det, kan tilby bredbåndstjenester ved leid infrastruktur. Det vises i denne forbindelse til Post- og teletilsynets rapport (analyse av det norske telekommunikasjonsmarkedet) av 13. februar 2001. Disse medlemmer mener det bør legges til rette for at flere aktører, gjennom leie av kapasitet, kan tilby digitale tjenester. Dette vil bidra til et større mangfold av tjenester og lavere priser. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til Regjeringens satsing på en offensiv konkurransepolitikk. Den nye loven for elektronisk kommunikasjon (ekom-loven), tiltak for å bedre utbygging av gjeldende og nye fremføringsveier for telenett, publisering av rapporter om pris- og konkurranseforhold i markedet, og å stille frekvenser for produksjon av radiobaserte kommunikasjonsnett til disposisjon for markedsaktørene, er alle tiltak som fremmer konkurransen. Disse medlemmer mener det i tillegg er viktig å styrke Post- og teletilsynet som rettleider på nettsiden.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser også til uttalelser fra Teleplan januar

2004 som peker i retning av at det er realistisk å forvente at om lag 90 pst. av befolkningen vil få et markedsbasert tilbud om bredbånd i løpet av 2005.

Flertallet påpeker hvordan bredbånd kan bidra til etablering av virksomheter i distriktene blir enklere. Bredbåndstjenester kan bidra til lønnsomme arbeidsplasser og bosetting i distriktene gjennom bedrifter som produserer tjenester som kan distribueres og produseres med ny teknologi. På stadig flere områder blir det betydningsløst hvor en tjeneste leveres fra - det er kvaliteten som er viktig. Flertallet mener derfor bredbånd kan være en viktig desentraliserende faktor, og viser i den sammenheng til Regjeringens satsing på HØYKOM-distrikt i statsbudsjettet for 2004.

Flertallet støtter Regjeringens målsetting om at alle skoler, bibliotek, kommunesentra og helseinstitusjoner skal ha bredbåndstilknytning innen utgangen av år 2005. Flertallet mener det er viktig at de målsettinger som settes er realistiske, slik at de nås, og ikke bare blir store visjoner som ikke kan oppfylles. Flertallet viser til at prognosene for bredbånddekning fremover er gode. Uttalelser fra Teleplan januar 2004 peker i retning av at det er realistisk å forvente at om lag 90 pst. av befolkningen vil få et markedsbasert tilbud om bredbånd i løpet av 2005. Catch Communications vil kunne tilby 90-95 pst. av husholdningene bredbånd i løpet av 2006. Videre har Telenor annonsert offisielt at de alene vil ha en bredbånddekning på minst 90 pst. i løpet av 2006. Telenor har annonsert at selskapet vil tilby xDSL-dekning på opptil 10Mb/s til alle kommuner/kommunesentra i løpet av 2005. Selskapet vil også tilby bredbånd til skoler og bibliotek i henhold til eNorge-planens ambisjoner. Flertallet viser til at med denne teknologien vil bedrifter og husstander som holder til i nærheten av disse offentlige institusjonene, også kunne få tilbud om bredbånd. Dersom Telenors ambisjoner innfris, betyr dette at det ved utløpet av 2005 ikke vil være noen kommuner som er uten bredbånddekning.

Komiteen vil særlig fremheve viktigheten av at elever og lærere på alle nivåer i skolen også får bredbåndstilknytning hjemmefra. Norges forskningsråd har i rapporten "Skole for digital kompetanse, om fremtidig behov for bredbånd i utdanningssektoren" (juni 2003) vurdert behovet for bredbånd relatert til utviklingen av morgendagens skole. Rapporten konkluderer med at bredbåndstilknytning til skolene alene ikke er nok. Dersom det ikke finnes bredbånd der elevene og lærerne bor, vil man ikke kunne realisere alle potensielle gevinstene knyttet til den digitale skolen. Komiteen vil peke på at bredbånd i skolen ikke bare åpner for nye og forbedrede arbeidsformer for lærere og elever i grunn- og videregående skole, men også for alle som deltar i etter- og videreutdanning. For et land som Norge, som i stor grad baserer seg på kunnskapsbaserte arbeidsplasser vil behovet for livslang læring bli nødvendig for å utvikle og beholde konkurranse-dyktige arbeidsplasser og da blir, etter komiteens syn, bredbåndstilknytning også der folk bor av avgjørende betydning.

Komiteen vil peke på kommunens ulike roller knyttet til bredbånd, som bl.a. drøftes i Kommunenes Sentralforbunds rapport "Omstilling med IKT - utfordringer for kommuner og fylkeskommuner" (juni 2003). Det er viktig at kommunene har en sentral rolle knyttet til utbygging av bredbåndsinfrastruktur, samt at kommunene etterspør bredbåndstjenester for å understøtte ulike effektiviseringstiltak. Kommunene skal videre gi både digital inngang til den demokratiske arena for kommunens befolkning, og digital inngang til alle kommunale tjenestetilbud. Ved å være en stor og effektiv etterspørter av bredbåndstjenester, vil det offentlige kunne bli en effektiv drivkraft i utviklingen av nye produkter og tjenester.

Komiteen vil fremheve at økt bruk av bredbåndstjenester vil kunne føre til betydelige besparelser for både den private og den offentlige sektor. Det ligger store innsparingsmuligheter dersom offentlig sektor makter å gå til en nettbasert samhandling med næringsliv og privatpersoner. Komiteen vil peke på viktige tiltak i tillegg til det som allerede gjøres:

- En ambisiøs og tydelig norsk "eGovernment"-strategi for modernisering av offentlig sektor, bl.a. gjennom bruk av IKT.
- En sterkere satsing på løsninger for innrapportering av data fra næringslivet til offentlig sektor, inkludert gjennomføring av standardisering og gjenbruk av IKT.
- Bruk av e-ID og e-signaturer i offentlige nettbaserte tjenester.

Komiteen vil fremheve at en ambisiøs bredbåndsutbygging kan bli en viktig drivkraft i utviklingen av norsk IKT-industri. I tillegg er en god teknologisk infrastruktur i seg selv et konkurransefortrinn.

Komiteen mener det er viktig at dette følges opp med en økning av FoU innen IKT.

2.2 Bredbåndnett

Komiteen vil påpeke at et av Norges fremste konkurransefortrinn er posisjonen som avansert bruker av høyteknologiske produkter og tjenester. Riktig utnyttet kan dette gi muligheter til å utvikle en norsk kunnskapsindustri.

Komiteen slutter seg til den beskrivelsen av ulike nettstrukturer og teknologivalg som gis i meldingen. Et fellestrekk for de ulike nettstrukturene som i dag finnes, er at de opprinnelig ble planlagt og utbygd for helt spesifikke formål. Telenettet ble designet for to-veis taletelefoni og smalbands datakommunikasjon. De ulike kringkastingsnettene (kabel-TV, satellitt og Norkrings bakkebaserte radionett) ble designet for å distribuere kringkasting en-veis til mange mottakere. Utviklingen av Internett, og de tjenester og applikasjoner som Internett har muliggjort, driver etterspørselen etter det man kaller bredbåndstjenester.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at hva som regnes for bredbånd vil

kunne endres når nye kapasitetskrevede tjenester blir lansert. I meldingen er Regjeringen positiv til at aktørene tar i bruk teknologier som er lett skalerbare, i betydningen at oppgradering til høyere kapasiteter ikke innebærer "meget høye" kostnader. Samtidig har Regjeringen lagt til grunn en teknologinøytral politikk, hvor myndighetene ikke skal plukke ut teknologier for framtidens bredbåndnett. Dette er i tråd med politikkanbefalingene fra OECD.

Komiteen er kjent med at bredbåndstjenester skiller seg fra andre elektroniske kommunikasjonstjenester ettersom de krever skalerbar båndbredde i nettet for at brukerne skal kunne nyttiggjøre seg disse tjenestene på best mulig måte. Dette innebærer at verken tradisjonelle telenett eller kringkastingsnett er optimalt strukturert for å formidle bredbåndstjenester. Etter hvert som båndbreddebehovet øker, er det sannsynlig at flaskehalsene i de eksisterende tele- og kringkastingsnettene med hensyn til distribusjon av bredbåndstjenester vil bli mer fremtredende enn i dag. Komiteen vil på denne bakgrunn advare mot å legge sammen all tele- og kringkastingsinfrastruktur som i dag eksisterer, og trekke den konklusjon at dette i sum gir et tilstrekkelig robust bredbåndnett. Komiteen vil understreke at optimal utnyttelse av eksisterende og fremtidige bredbåndstjenester krever etablering av ny infrastruktur som baseres på skalerbare og fremtidsrettede teknologier og nettstrukturer. Bredbåndnettene bør bygges regionalt og lokalt som robuste ringstrukturer, og ikke i tradisjonelle stjernestrukturer.

Komiteen ønsker å stimulere til investeringer i fremtidsrettet og skalerbar bredbåndsinfrastruktur som er innrettet slik at den ivaretar de nye brukerbehovene og som stimulerer til etableringer av nye og fremtidige bredbåndstjenester. Komiteen legger til grunn at båndbreddebehovet vil fortsette å øke i årene fremover. For å møte etterspørselen etter neste generasjons båndbreddekrevende tjenester i alle deler av landet, er det nødvendig at bedrifter og husstander kan få bredbåndstilknytning uavhengig av hvor i landet de er lokalisert. Dette vil kreve signifikante nyinvesteringer i ulike teknologier. Komiteen er opptatt av at de nye nettstrukturene etableres på en måte som sikrer kostnadseffektiv produksjon av bredbåndstjenester.

Komiteen har merket seg at ECON/Teleplan i sin bredbåndsrapport (desember 2002) har påpekt at dagens prismodell for leide linjer ikke bidrar til å fremme tilbud om bredbåndnett og -tjenester i hele landet. Prismodellen har resultert i at de markedsaktørene som benytter leide linjer som innsatsfaktor for leveranse av bredbåndstjenester har valgt å konsentrere satsingen i sentrale og befolkningstette strøk. Komiteen mener at dette er uheldig, og vil understreke betydningen av at Post- og teletilsynet følger opp den henvendelse departementet allerede har foretatt i sakens anledning.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at en av

de viktigste forutsetningene for en forbedring i bredbåndstilbudet er konkurranse på like vilkår i markedet. Dette flertallet ønsker å påpeke hvor viktig arbeidet med en sterk konkurranselovgeving, og en styrking av Post- og teletilsynet, er i denne sammenheng.

Komiteen har merket seg at det er etablert en god del skalerbar og fremtidsrettet infrastruktur i transportnettet, og at utfordringen primært er knyttet til utbygging av lokale/regionale bredbåndnett. Samtidig er komiteen opptatt av at de lokale/regionale bredbåndnett som allerede er etablert blir utnyttet best mulig i helhetlige infrastrukturplaner for alle landets regioner. Moderne bredbåndnett bygges typisk som redundante og robuste ringstrukturer lokalt og regionalt. Dette gjør nettene mindre sårbare og skalerbare ved krav om økt kapasitet. Dessuten er ringstrukturer en viktig forutsetning for at alle aksessformer kan bli vurdert anvendt som aksess frem til sluttbruker. Videre er det viktig at alle aktører som kan bidra til å redusere kostnadene ved etablering av bredbånd tas med i vurderingen når det gjelder de konkrete planene. Erfaringene så langt viser at de kommuner som har etablert egne bredbåndnett, kjennetegnes ved at de har god økonomi, lokale ildsjeler, hjørnesteinsbedrifter og gjerne et lokalt eid kraftselskap. Komiteen mener at også kommuner som savner noen av disse forutsetningene må få tilgang til bredbånd for sine innbyggere.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at det også er flere eksempler på gode lokale bredbåndsinisiativ som har blitt til uten hjelp av pengesterke kommuner eller lokalt eide kraftselskaper. Som eksempel kan nevnes Agder Breiband AS, Onett AS (Odalen), Kinsarvik Breiband AS, Midsund Breiband AS og KystData AS.

Komiteen viser til at nyinvesteringer i robuste bredbåndsstrukturer er viktig for at Norge skal opprettholde sin konkurransekraft vis-à-vis andre land som har satset på vekst i kunnskapsindustrien. Land som ofte nevnes som suksessrike i bredbåndssammenheng er Sverige, Sør-Korea og Japan. For at norsk næringsliv ikke skal svekke sin konkurransevne i forhold til bedrifter i disse landene, mener komiteen det er viktig at det stimuleres til investeringer i bredbåndsinfrastruktur helt frem til alle brukerne - både bedrifter og private husholdninger. Stor båndbredde helt frem til brukerne vil være en sentral forutsetning for utvikling av nye, innovative bredbåndstjenester som kan legge grunnlaget for næringsutvikling og fortsatt vekst i norsk økonomi.

2.3 Tjenester og innhold

Komiteen vil peke på at utviklingen av nye digitale innholdstjenester, både nyttetjenester og underholdningstjenester, vil kunne øke båndbreddebehovet vesentlig i årene fremover. Komiteen ser det som viktig at alle husstander og bedrifter får lik tilgang til nye digitale innholdstjenester, uavhengig av hvor i lan-

det de befinner seg. Samtidig må det legges til rette for at leverandører av digitale innholdstjenester kan etablere seg hvor som helst i landet, og ha mulighet til å tilby tjenester med lik kvalitet til brukere over hele landet som er fleksible og som tilpasses fremtidens behov. Komiteen vil imidlertid fremheve at en slik målsetting vil kreve en kombinasjon av fiberbaserte og trådløse løsninger. Det er viktig å finne frem til modeller som kan kombinere fullverdig kvalitet med kostnadseffektive løsninger.

2.4 Kompetanse

Komiteen deler Regjeringens oppfatning av at kompetanseoppbygging er en viktig forutsetning for at ulike brukere av bredbåndstjenester skal kunne nyttiggjøre seg de fordeler disse tjenestene innebærer på en optimal måte.

Komiteen mener kompetanseutviklingen bør knyttes nært opp til lokal næringsutvikling og modernisering av offentlig sektor, både på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå. Det blir viktig med størst mulig grad av samordnet offentlig etterspørsel etter nye bredbåndstjenester på tvers av sektorer og nivåer i forvaltningen, for å hindre suboptimale strukturer og sikre kostnadseffektiv drift av nye bredbåndsløsninger.

Komiteen mener på denne bakgrunn at offentlig sektor bør stimuleres til å foreta sine innkjøp av bredbåndstjenester mer koordinert enn tilfellet har vært frem til nå, og at offentlig etterspørsel etter nye bredbåndstjenester ikke nødvendigvis må innebære bygging av sektorspesifikke bredbåndnett. Det blir viktig å øke kompetansen knyttet til utnyttelse av felles infrastruktur for ulike bredbåndstjenester. Komiteen legger videre til grunn at mer samordnet etterspørsel fra det offentlige side vil fremtvinge prisreduksjoner både på bredbåndsinfrastruktur og -tjenester, noe som i neste omgang antas å resultere i økt etterspørsel og bruk av bredbåndstjenester både blant bedrifter og husholdninger.

2.5 Bredbåndspolitik og status i andre land

Komiteen registrerer at Regjeringen ønsker at Norge skal følge majoriteten i OECD-landene, ved å velge en markedsbasert strategi for bredbåndsutbyggingen. Samtidig omtaler meldingen unntakene fra denne strategien, representert ved Sverige, Canada og Sør-Korea. Komiteen har merket seg at i disse landene har staten grepet inn i markedsutviklingen gjennom ulike former for offentlige stimuleringstiltak.

Komiteen vil fremheve de klare visjonene og målene som ligger til grunn for støtten til bredbåndsutbyggingen i Sverige og Canada. I Sverige er målet at det skal bli det første landet hvor informasjonssamfunnet inkluderer alle innbyggerne. Canada, som er en foregangsnaasjon når det gjelder bredbåndstilknytning for skoler og kommuneforvaltninger, samt når det gjelder å ta i bruk telemedisin, vurderer bredbåndsaksessom en sentral faktor for landets økonomiske utvikling. Den kanadiske bredbånd-

politikken tar utgangspunkt i behovet for økt nasjonal konkurransekraft og omstillingsdyktighet som forutsetninger for landets innovasjonspolitik.

Komiteen vil videre vise til Storbritannias mål om å fjerne digitale skiller i landet innen utgangen av 2005.

Komiteen har videre merket seg at EU har åpnet sitt strukturfond for investeringer som bedrer bredbåndstilknytningen utenfor de tettest befolkede områdene. EU har dessuten fastsatt frister for leveranse av nasjonale bredbåndstrategier. Disse strategiene skal danne grunnlaget for utpeking av områder og regioner hvor det er behov for offentlige overføringer. Komiteen vil på dette grunnlag understreke betydningen av at Norge med sitt spredte bosettingsmønster setter inn offentlige stimuleringstiltak for å unngå at vi sakker akterut i forhold til EU-landene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, har merket seg at på tross av at over 77 pst. av befolkningen har tilgang på bredbånd, har så langt kun 19 pst. valgt å bli bredbåndskunde.

Flertallet viser videre til at EUs strukturfond er forbeholdt EUs medlemsland. For budsjettperioden 2003-2006 er det økt fokus på prosjekter innen området elektronisk kommunikasjon, og det er avsatt ca. 10 mrd. euro til slike prosjekter i perioden. Flertallet viser til at utbygging av elektronisk infrastruktur i geografiske områder hvor kommersielle aktører ikke finner det lønnsomt å investere, er et av satsingsområdene i EU. Flertallet viser til at en stor del av EUs strukturfond fra nå av vil prioritere nye medlemsland.

Flertallet viser til at utviklingen av ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift frigjør midler som skal brukes på næringsutvikling og infrastrukturtiltak, bl.a. tiltak for å styrke tilgangen på bredbånd.

2.6 Mål, strategi og roller

Komiteen ser på utbygging av bredbåndnett som etablering av en nasjonal infrastruktur som de nærmeste årene vil være like viktig for utviklingen av det moderne Norge som utbyggingen av telefonnettet, strømmettet, jernbanenettet, vei, vann- og kloaknettet historisk sett har vært for samfunnsutviklingen. Komiteen viser i den anledning til sitat gjengitt i Aftenposten, lørdag 6. september 2003, av samferdselsminister Skogsholm:

"Bredbånd vil bli like viktig for den lokale og regionale utviklingen som infrastruktur som vei, vann, elektrisitet og avløp."

Komiteen vil understreke at bredbåndsutbyggingen handler om noe vesentlig mer enn en oppgradering av det eksisterende telenettet. En fremtidsrettet og robust infrastruktur for bredbånd anses å være en nødvendig forutsetning for utviklingen av norsk næringsliv som kan legge til rette for stabile og trygge arbeidsplasser over hele landet.

Komiteen mener det er viktig å sørge for at de bredbåndnett som nå bygges, tilfredsstillter morgenda-

gens behov. Komiteen vil særlig trekke frem viktigheten av robuste og skalerbare bredbåndnett for utviklingen av nye effektive læringsformer og undervisningsmetoder på alle nivåer i den norske skolen, som kan legge grunnlaget for utviklingen av Norge som en ledende kunnskapsnasjon.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, mener at for å oppnå dette er det ikke tilstrekkelig at alle skoler gis tilbud om bredbåndstilknytning, slik eNorge 2005 legger opp til.

Flertallet mener det i tillegg må legges til rette for at den enkelte elev og lærer også hjemme fra kan få tilgang til de nye digitale læringsmiljøene, og kan nyttiggjøre seg de moderne undervisningsmetodene som bredbåndsteknologien åpner for både hjemme og på skolen, og i et samarbeid mellom hjem og skole.

Flertallet vil videre vise til Norges forskningsråds rapport "Skole for digital kompetanse - Om fremtidig behov for bredbånd i utdanningssektoren" (juni 2003), som inneholder mange interessante visjoner og vurderinger om hvordan bredbånd i skolen vil legge grunnlaget for en ny, moderne læringsarena for både elever og lærere de neste 5-6 årene.

Flertallet vil fremheve konklusjonen i rapporten fra Norges forskningsråd knyttet til forventet båndbreddebehov i skolen om 5-6 år. Den understreker viktigheten av at bredbåndnettene som nå bygges er tilstrekkelig skalerbare. Landets skoler vil ha forskjellig behov for båndbredde, bl.a. på grunn av ulik størrelse. Ut fra en skjønsmessig vurdering konkluderer rapporten med at skoler med mindre enn 50 elever sannsynligvis kan få dekket sine behov med en kapasitet på 2-10 Mbit/s. En skole med 50 elever vil trenge 10-32 Mbit/s, og en skole med 100 elever vil trenge 32-100 Mbit/s. Skoler med mer enn 300 elever anslås å ha et båndbreddebehov på 100 Mbit/s og oppover om 5-6 år.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er av den oppfatning at Regjeringen i større grad må vektlegge disse vurderingene, og savner konkrete tiltak i meldingen som kan bidra til en utvikling mot de mål og visjoner som trekkes opp i rapporten fra Norges forskningsråd.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at rapporten det vises til er utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av Programstyret for Høykom. Formålet med rapporten var å utrede det fremtidige behovet for bredbånd i den delen av utdanningssektoren som HØYKOM-skole gjelder. De estimerte båndbreddebehovene i denne rapporten er relativt høye (fra 2-10 Mbit/s til over 100 Mbit/s) sammenlignet med andre utredninger på feltet. For eksempel har Econ/Teleplan i en rapport utarbeidet på oppdrag av Samferdselsdepartementet (rapport 92/02 Bredbånd - Kartlegging) estimert båndbreddebehovene utfra to ambisjonsnivåer - medium og høyt:

Medium ambisjonsnivå er der satt fra 1,3 Mbit/s (veldig liten barneskole) til 9,0 Mbit/s (stor vg. skole). Høyt ambisjonsnivå fra 2,0 Mbit/s (veldig liten barneskole) til 29,1 Mbit/s (stor vg. skole).

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti ønsker derfor å påpeke at rapporten som komiteens flertall viser til, har karakter av å være en meget ambisiøs langsiktig målsetting. Disse medlemmer mener det er viktig å ha ambisiøse målsettinger, så lenge ambisjonsnivået ikke avskriver lavere båndbredder til skoler som utilstrekkelig på kortere sikt. Det beste på lang sikt må ikke bli det godes fiende.

Komiteen vil understreke at det på samme måte som for bredbånd i skolen, er avgjørende at målene for bredbånd i helsevesenet, kommuneadministrasjonene og folkebibliotekene, som også er nedfelt i eNorge 2005, utvides til å inkludere bredbåndstilknytning for brukerne av disse offentlige institusjonenes tjenester der hvor de bor.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er på denne bakgrunn av den oppfatning at Regjeringens ambisjonsnivå for bredbåndsutbyggingen, slik det kommer til uttrykk i meldingens kapittel 7.2, er for lavt. Disse medlemmer går inn for at det overordnede målet for bredbåndsutbyggingen ikke kun skal omfatte utvalgte offentlige institusjoners bredbåndstilknytning, slik eNorge 2005 legger opp til, men utvides til også å omfatte bredbåndstilgang for alle landets bedrifter og husstander innen 2007. Slik disse medlemmer ser det, vil bredbånd være en særdeles viktig forutsetning for næringsutvikling i distriktene de nærmeste årene og derved også en forutsetning for nasjonens totale omstillingsevne.

Disse medlemmer fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen øke takten i bredbåndsutbyggingen slik at målet om bredbånd til alle husstander, bedrifter og offentlige institusjoner kan innfris innen 2007. Det fremlegges en årlig statusrapport for Stortinget."

Komiteen er enig med Regjeringen i at det bør føres en teknologinøytral politikk for å sikre konkurransen. Komiteen vil bemerke at det, i dagens markedssituasjon hvor Telenor er den dominerende aktøren på både grossist- og sluttbrukernivå i bredbåndsmarkedet, er naturlig å vurdere ulike strukturelle grep fra statens side for å legge forholdene bedre til rette for en utvikling mot mer virksom konkurranse. Dette for å unngå en monopolisering av store deler av bredbåndsmarkedet.

Komiteen er av den oppfatning at tempoet i bredbåndsutbyggingen er av stor betydning for å sikre at Norge ikke sakter i forhold til utviklingen i

andre land. Videre er det viktig å forhindre at det etableres digitale klasseskiller i Norge mellom den delen av befolkningen som enten allerede har fått bredbåndstilgang eller vil komme til å få det i nær fremtid, og den delen av befolkningen som enten aldri vil få tilbud om bredbånd eller først får dette mange år frem i tid.

Komiteen vil til meldingens kapittel 7.2.2 om ringvirkninger av bredbåndstilknytningene av offentlige institusjoner bemerke at det i ECON/Teleplan-rapporten "Bredbånd - kartlegging" (desember 2002) side 13, som bl.a. ligger til grunn for denne meldingen, konkluderes med at det ikke er grunn til å vente sterke ringvirkninger i privat- og bedriftsmarkedet av at offentlige institusjoner tilknyttes bredbåndnett så lenge de offentlige institusjonene primært benytter punktvis aksessmetoder:

"Det er et dilemma at den rimeligste aksessmetoden i 2 av 3 tilfeller kun dekker ett punkt, som leide linjer og punkt-til-punkt radio. Slike aksessmetoder vil kun dekke de kommunale institusjoner uten å dekke husstander og bedrifter.....Undersøkelser av operatørenes utbyggingsstrategier gir imidlertid ikke sterk støtte til en antagelse om at tilknytning av offentlige institusjoner i praksis har skapt spesielle ringvirkninger."

Komiteen er enig med Regjeringen i at det er viktig å planlegge den samlede infrastrukturen i kommunene, og at kommunene bør ta et større ansvar for planlegging og koordinering av lokal infrastruktur i fremtiden, gjerne i samarbeid med nabokommuner. Komiteen deler videre Regjeringens oppfatning om at det er naturlig at lokale og regionale bredbåndsutbygginger skjer i form av interkommunalt samarbeid. Komiteen ser det som viktig at det stimuleres til at slike lokale og regionale bredbåndnett blir robuste, fremtidsrettede og sikrer næringslivet, husholdninger og andre potensielle brukere gode muligheter til å nyttiggjøre seg bredbånd.

Komiteen deler det syn som kommer til uttrykk innledningsvis i meldingens kapittel 7.2 når det gjelder markedskreftenes begrensning i forhold til målet om en fullgod bredbånddekning i hele landet:

"Ei marknadsbasert utvikling alene vil likevel ikke sørge for eit fullgodt breibandstilbod over heile landet."

Slik komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ser det, er imidlertid de tiltak Regjeringen foreslår for å bøte på dette, ikke tilstrekkelig for å sikre nødvendig tempo og dekning i bredbåndsutbyggingen.

Disse medlemmer er av den oppfatning at dersom man skal nå målet om bredbåndstilgang for alle bedrifter og husstander i Norge innen 2007, vil det være nødvendig med øremerket statlig støtte til bredbåndsutbygging i områder hvor det enten ikke er grunnlag for et kommersielt tilbud, eller hvor det kommersielle tilbudet ikke er robust og fremtidsrettet nok til å ivareta alle brukerbehovene hos husholdninger, bedrifter og offentlige institusjoner.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til St.meld. nr. 44 (2002-2003) Digitalt bakkenett. Post- og teletilsynet har uttalt at en avvikling av analoge sendinger vil gjøre det mulig å planlegge på nytt store deler av frekvensressursene som er avsatt til kringkasting, og legge til rette for økt samfunnsmessig nytte. Frekvensene som blir frigjort ligger lavt i frekvensspekteret og blir regnet som svært fleksible og attraktive.

Norge har etter komiteens mening en unik mulighet til å realisere en alternativ bredbåndsinfrastruktur, og samtidig skape en konstellasjon som sikrer virksom konkurranse på det norske fastnettmarkedet. Stadig flere har behov for en profesjonell transportør av digitale signaler til konkurransedyktige priser. Ulikt andre land har det gjennom annen halvdel av 1990-tallet foregått betydelige investeringer fra flere konkurrerende aktører i fiber-infrastruktur.

Komiteen vil understreke betydningen av at myndighetene sørger for å samordne og ta vare på de verdier som er investert i alternativ infrastruktur i forhold til Telenor (Jernbaneverket, BaneTele, Forsvaret og lokale/regionale E-verk). Med samordning menes ikke bare de rent tekniske, geografiske og grensesnittmessige samordninger av eksisterende nettstrukturer. Det må samtidig oppnås en forretningsmessig samordning av interessene rundt et landsdekkende nett i tillegg til Telenor.

Det er etter komiteens syn gode næringspolitiske begrunnelser for å gå for en slik samordning. Ikke minst er det viktig, både for brukere og næringsaktører å unngå en monopolisering av bredbåndsmarkedet. Komiteen har merket seg at det nå skjer en klar posisjonering av aktørene. Flere av disse spesialiserer seg på tjenesteproduksjon og produksjon av innhold, mens andre aktører investerer i fremføringsveier og transport av elektronisk kommunikasjon.

Komiteen vil fremheve betydningen av at tjenesteleverandørene får anledning å kjøpe en ende-til-ende-tilknytning i en nettstruktur til ikke-diskriminerende og konkurransedyktige vilkår. Komiteen mener det er avgjørende at de kan velge mellom ulike alternativer.

Komiteen vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen bidra til løsninger som kan skape reell konkurranse i bredbåndsmarkedet."

Komiteen vil videre peke på nødvendigheten av en teknisk samordning/standardisering av nettstrukturene. Det fremgår tydelig i meldingen at Norge er inn delt i et nesten hundretalls alternative nettstrukturer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, mener at BaneTele i fremtiden bør være en landsdekkende konkurrent til Telenor i bredbåndutbyggingen. Selskapet må sikres en god og solid eierstruktur som gir selskapet økonomisk evne til å tilby bredbåndstjenester i hele landet.

Eierstrukturen må sikre størst mulig samordning av alternativ infrastruktur som sikrer selskapet disposisjonsretten til en helhetlig nasjonal nettstruktur som kan levere ende-til-ende-løsninger for bredbåndskapasitet.

Flertallet har merket seg at flere selskaper har vist interesse for BaneTele. Flertallet har merket seg Bredbåndssalliansen og deres planer for bredbåndsutbygging og ønske om investeringer i BaneTele.

Flertallet vil ha en egen sak om BaneTele til Stortinget, her under eierskap og BaneTeles rolle i bredbåndsutbyggingen. Det tas derfor i denne omgang ikke stilling til spørsmålet om eierskap i selskapet BaneTele.

Flertallet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremlegge en egen sak om BaneTele for Stortinget, herunder eierskap og BaneTeles rolle i bredbåndsutbyggingen."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener at staten kan - som 100 pst. eier av BaneTele AS - bidra aktivt til å skape en slagkraftig industriell konstellasjon ved å selge andeler i selskapet BaneTele AS til andre netteiere mot at BaneTele AS overtar fiberstruktur til en tilsvarende verdi. Dermed kan det oppstå et nasjonalt nettselskap som disponerer et "ende-til-ende"-bredbåndnett som kan skape reell konkurranse i markedet basert på følgende premisser:

- Selskapet må sikres en god og solid eierstruktur som gir selskapet økonomisk evne til å tilby bredbåndstjenester i hele landet.
- Selskapet skal være underlagt offentlig eierskap og kontroll. Med dette menes direkte og/eller indirekte statlig, fylkeskommunalt og kommunalt eierskap.
- Eierstrukturen må sikre størst mulig samordning av alternativ infrastruktur som sikrer selskapet disposisjonsretten til en helhetlig nasjonal nettstruktur som kan levere "ende-til-ende"-løsninger for bredbåndskapasitet i hele landet.
- Selskapet gis fullmakt til å kjøpe infrastruktur der hvor eierne ikke har alternativ infrastruktur, alternativt inngå avtaler om disposisjonsrett til infrastruktur for å sikre målet om nasjonal dekning.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utvikle BaneTele AS til et selskap med en helhetlig nasjonal nettstruktur basert på følgende forutsetninger:

- a) Den pågående salgsprosessen av BaneTele AS, stoppes.
- b) En samordning og utvikling av infrastruktur lokalt og regionalt til BaneTeles nett gjennomføres basert på de forutsetninger og prinsipper som følger av merknadene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet i Innst. S. nr. 133 (2003-2004)."

Disse medlemmer vil også peke på at et slikt felles nettselskap kan være et første trinn i en prosess mot en mulig privatisering, men med en rollefordeling mellom staten og private der myndighetene beholder en viss form for kontroll over Norges nye motorvei for elektronisk kommunikasjon.

Disse medlemmer vil på den bakgrunn be Regjeringen stanse den pågående salgsprosessen av BaneTele AS i påvente av en avklaring av den fremtidige organisering av bredbåndsutbyggingen i Norge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til flertallets merknader i Innst. S. nr. 274 (2000-2001):

"Komiteen sitt fleirtal, medlemene frå Arbeidarpartiet, Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, har merka seg at staten ved Jernbaneverket skal stå som eineigar av BaneTele AS. Fleirtalet ser dette som ei god løysing på noverande tidspunkt."

Disse medlemmer viser videre til Budsjettinnst. S. nr. 13 (2002-2003) hvor komiteen foreslår følgende:

"Komiteen vil foreslå:

1. Uavhengig av eigarskapet til BaneTele AS, skal eigarskapet til Jernbaneverkets infrastruktur for telekommunikasjon verte verande i Jernbaneverket.
2. Kongen får fullmakt til å forlenge løpetida for statslånet til BaneTele AS til og med 30. juni 2003.
3. Kongen får fullmakt til å avgjere kven som skal vere generalforsamling i BaneTele AS.
4. BaneTele AS skal ikkje selgjast no. Dersom det er aktuelt med nye industrielle løysingar, er det ein føresetnad at dette skal leggjast fram for Stortinget som eiga sak."

Disse medlemmer kan ikke se at situasjonen er annerledes nå og vil derfor avvente at en egen sak om BaneTele legges fram for Stortinget.

2.7 Tiltak/oppfølging

Komiteen vil bemerke at Norge lå på 27. plass på International Telecommunication Union's ranking i "Birth of Broadband - ITU Internet Report" (september 2003). Til sammenligning lå Danmark på 5. plass, Island på 6. plass, Sverige på 8. plass og Finland på 18. plass på den samme rankingen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, deler ikke Regjeringens oppfatning av at strategien om markedsbasert bredbåndsutbygging har vært vellykket frem til nå.

Komiteen vil peke på at en rekke faktorer påvirker et lands bredbåndspenetrasjon. I en analyse fra Credit Suisse First Boston, Searching for growth - European integrated operator review, 9. oktober 2003, nevnes syv slike faktorer: brutto nasjonalprodukt pr. innbygger, Internett penetrasjon, PC penetrasjon, grad av konkurranse på infrastruktur, befolkningstetthet, politisk/

offentlig støtte og prising. Norge ligger langt nede på listen over bredbåndspenetrasjon på tross av høy BNP per innbygger og høy Internett- og PC-penetrasjon. Lav bredbåndspenetrasjon kan skyldes en eller flere av følgende faktorer; liten konkurranse på infrastruktur, lav befolkningstetthet eller liten politisk/offentlig støtte. Komiteen vil fremheve to land det er naturlig for Norge å sammenligne seg med når det gjelder spredt befolkning, nemlig Sverige og Canada, som begge aktivt har tatt i bruk politiske virkemidler, og gir finansiell støtte etter visse kriterier for å få fart på bredbåndsutbyggingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at prognosene for bredbånddekning fremover er gode. Siste rapport fra Teleplan (januar 2004) viser til at det er realistisk å forvente at om lag 90 pst. av befolkningen vil få et markedsbasert tilbud om bredbånd i løpet av 2005. Videre har Telenor annonsert offisielt at de alene vil ha en bredbånddekning på minst 90 pst. i løpet av 2006. Catch Communications vil også kunne tilby 90-95 pst. av husholdningene bredbånd i løpet av 2006.

Disse medlemmer viser til at veksten i bredbåndstilknytninger har vært stor. Antall husholdninger med bredbåndstilknytninger har økt fra om lag 16 pst. pr. august 2003 til 19 pst. ved utgangen av 2003 (jf. brev fra Nærings- og handelsdepartementet av 16. februar 2004 vedlagt innstillingen). Andelen bedrifter tilknyttet bredbånd steg i samme periode fra om lag 15 pst. til 22 pst. Disse medlemmer viser også til at det har vært en betydelig vekst i andelen offentlige institusjoners tilknytning til bredbånd. For kommuneadministrasjoner har andelen bredbåndstilknytninger økt fra 69 pst. i mai 2003 til anslagsvis over 80 pst. pr. 15. mars 2004, for bibliotek har andelen økt fra 62 pst. til om lag 76 pst. For grunnskoler har andelen tilknyttet bredbånd vært konstant.

Disse medlemmer viser til Norsk Telecom AS' tall for bredbåndstilknytninger i privatmarkedet som viser at Norge hadde en vekst i antall tilkoblinger på 9,2 pst. for 2003, mens tilsvarende tall for Sverige og Danmark var henholdsvis 4,2 pst. og 11,8 pst. Med den sterke veksten i 2003 har Norge nesten tatt igjen Sverige i totale tilknytninger. Disse medlemmer viser også til at Forrester Research konkluderte med at Norge vil være på topp i Europa når det gjelder bredbåndstilknytninger i 2008, tett fulgt av Sverige og Danmark. Hovedbegrunnelsen for denne prognosen skyldes at Norge har høyt BNP per capita, stor konkurranse på tilbydersiden av bredbånd og liten prisforskjell (pris på abonnement) mellom ISDN og bredbånd.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, er av den oppfatning at erfaringene fra de siste 3-4 årene viser at markedsbasert utbygging alene ikke er tilstrekkelig for å etablere robuste og skalerbare bredbåndnett som næringsliv og husholdninger i alle landets lokalsamfunn kan nyttiggjøre seg. Selv om ulike etterspørselsstimulerende tiltak har vært gjennomført de senere årene, har bredbåndsutbyggingen gått saktere enn ønskelig.

Flertallet mener det er nødvendig å både iverksette tiltak som legger til rette for bredbåndsutbygging i områder hvor det ikke er kommersielt grunnlag for et bredbåndstilbud, og tiltak som stimulerer til en bredbåndsutbygging som ivaretar ønsket om robuste og fremtidsrettede strukturer i alle deler av landet slik at det ikke utvikles digitale klasseskiller. Flertallet vil understreke at slike tiltak må ivareta hensynet til konkurransen i bredbåndsmarkedet.

Flertallet vil understreke at det ikke er noe motsetningsforhold mellom å stimulere til økt etterspørsel og samtidig iverksette tiltak for å legge til rette for raske utbygging av bredbåndsinfrastruktur enn det markedsaktørene selv planlegger.

Flertallet er enig med Regjeringen i at det bør stimuleres til utvikling av innhold, tjenester og kompetanse for å øke etterspørselen i markedet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener imidlertid at dette ikke er nok for å nå målene med bredbåndspolitikken, og ser derfor på slik stimulering som et nyttig tillegg til offentlig støtte til utbygging av bredbåndnett.

Komiteen støtter de forslag til tiltak som Regjeringen fremmer i meldingen for å stimulere til virksom konkurranse. Komiteen er imidlertid av den oppfatning at det i tillegg til de foreslåtte tiltakene er nødvendig med strukturelle grep fra det offentliges side som kan sørge for at det legges til rette for konkurransedyktige alternativer til Telenors infrastruktur i bredbåndsmarkedet. Komiteen mener at økt konkurranse vil kunne redusere størrelsen på den offentlige utbyggingsstøtten som er nødvendig for å nå målet med bredbåndsutbyggingen. Komiteen ber på denne bakgrunn om at Regjeringen sørger for hensiktsmessig samordning og koordinering av statlig, fylkeskommunal og kommunal eid bredbåndsinfrastruktur, slik at de i sum kan representere økt konkurransekraft i bredbåndsmarkedet.

Komiteen savner en vurdering av å fjerne hindringer for etablering av bredbånd og ytterligere tiltak som kunne stimulert til økt bredbåndsutbygging.

Som eksempel på fjerning av hindre nevnes:

- fjerning av eiendomsskatt på teleinstallasjoner (verk og bruk) som følger av høyesterettsdom av 23. januar 2002 inntatt i Rt. 2002 s. 94 som åpner for at kommuner kan ilegge eiendomsskatt på teleinstallasjoner,
- fjerning av kommunale avgifter på graving for bredbåndsinfrastruktur.

Komiteen viser til at slike hindringer vil medføre høyere kostnader for elektronisk infrastruktur og kan føre til at prosjekt med marginal lønnsomhet ikke blir realisert.

Komiteen fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen etablere en ordning med informasjonsplikt når det offentlige gjennomfører gra-

vevirksomhet, slik at muligheten for samtidig legging av rørgater for strekking av fiber, sikres."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag slik at kommuner ikke kan ilegge avgift ved graving for etablering av infrastruktur for bredbånd."

Komiteen viser videre til eksempler på mulige stimulerings tiltak:

- innføring av sparing med skattefradrag for bredbåndstilknytning og hjemme-PC
- informasjonsplikt når det offentlige gjennomfører gravevirksomhet, slik at det sikres at det samtidig kan legges rørgater for strekking av fiber.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag slik at en ordning for sparing med skattefradrag gjeldende for bredbåndstilknytning og hjemme-PC etableres".

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at det er etablert et skattefritak for hjemme-PC i arbeidsforhold. Regjeringen har presisert at dette fritaket også gjelder bredbåndstilknytning, og bidrar til å stimulere etterspørselen etter bredbånd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har merket seg at Regjeringen i meldingen anslår at hele 59 kommuner vil være uten markedsbasert bredbåndstilbud ved utgangen av 2005. Disse medlemmer mener dette underbygger behovet for statlig støtte også til infrastruktur for bredbånd og som langt overstiger de 30 mill. kroner som er bevilget via Høykom-distrikt for 2004.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å etablere forpliktende utbyggingsprogrammer for bredbåndsinfrastruktur i alle landets regioner for å hindre en utvikling mot digitale A- og B-kommuner.

Disse medlemmer går på denne bakgrunn inn for at det etableres et bredbåndsfond på 3 mrd. kroner, som skal bidra til utbygging av robuste og fremtidsrettede bredbåndsnett for husholdninger, bedrifter og offentlige institusjoner i alle landets regioner. Disse medlemmer er kjent med at det er ulike beregninger for de eksakte kostnadene. Disse medlemmer ber om at Regjeringen utarbeider retningslinjer for fondet herunder egenandelsfinansiering og beregningsgrunnlaget for egenandeler. Status for bruk av fondet og ev. behov for justering i bevilgning legges fram i de årlige budsjetter. Disse medlemmer mener at Regjerin-

gen bør vurdere den svenske modellen for bredbåndsinfrastruktur og regelverket for EUs strukturfond som nå er åpnet også for støtte til infrastruktur for bredbånd.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen opprette et bredbåndsfond. Fondet tilføres til sammen 3 mrd. kroner i statsbudsjettene for 2005 og 2006."

Disse medlemmer ber om at Regjeringen utarbeider retningslinjer og kriterier for tildeling av midler fra et slikt bredbåndsfond, som bl.a. ivaretar følgende forutsetninger og prinsipper:

- Samordning av bredbåndsplener for en eller flere kommuner.
- Bredbåndsutbygging skal foregå etter definerte standarder og grensesnitt for sammenknytning av transportnett, regionnett og aksessnett.
- Maksimal utnyttelse av allerede foretatte investeringer og fremtidsrettet bredbåndsinfrastruktur.
- Utarbeidelse av forpliktende planer for bredbåndsutbyggingen i et område/region, som er forankret i en helhetlig plan for nærings- og kunnskapsutvikling, effektivisering og modernisering av offentlig forvaltning i regionen, og som hensyntar allerede etablerte strukturer for bredbånd - både offentlige og private.
- Tilrettelegging for effektiv konkurranse.
- Staten skal tilrettelegge bredbåndsutbygging slik at signalene blir fremført til alle landets kommuner.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at det utarbeides retningslinjer og kriterier for tildeling av midler fra bredbåndsfondet som bygger på de forutsetninger og prinsipper som følger av merknadene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet i Innst. S. nr. 133 (2003-2004)."

Komiteen vil understreke at en landsdekkende bredbåndsutbygging innen de her satte økonomiske rammer vil kreve skalerbare løsninger gjennom etablering av robuste lokale/regionale ringstrukturer. Det er viktig at myndighetene også støtter opp om FoU-prosjekter som har som formål å utvikle trådløse løsninger som kan tilby fullt ut tilfredsstillende alternativer der fiberbaserte løsninger ikke er økonomisk forsvarlig. Støtten baseres på en teknologinøytral politikk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å sikre utviklingen av fullt ut tilfredsstillende alternativer der fiberbaserte løsninger ikke lar seg gjennomføre på kommersielt grunnlag."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til sitt forslag slik det fremkommer i innstillingen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til St.meld. nr. 49 (2002-2003). Meldingen har etter disse medlemmers vurdering få virkemidler for å gjennomføre målene om bredbånd til alle.

Disse medlemmer viser til at det i regjeringen Stoltenbergs IT-politiske redegjørelse i Stortinget i mai 2001 ble det understreket at regjeringen Stoltenberg ønsket en rask utbygging av bredbåndnett i hele landet. Målet var:

"Arbeiderpartiets mål er at alle grunn- og videregående skoler, bibliotek, sykehus og kommuner skal gis tilbud om bredbåndtilknytning i år 2002. Slik kan vi også legge til rette for næringsutvikling i hele landet. Alle norske husstander må få tilbud om bredbåndstilknytning innen utgangen av 2004."

Disse målene er ikke nådd, det er derfor behov for at det nå tas grep for konkret måloppnåelse.

Disse medlemmer vil føre en politikk som legger til rette slik at muligheten til bredbåndskommunikasjon blir reell for hele landet. Utbygging av bredbånd til hele landet er utgangspunktet for framtidens distriktpolitikk.

Disse medlemmer viser til at dette kan skje bl.a. gjennom at konkurransen i markedet skal styrkes, og den offentlige etterspørselen stimuleres.

For disse medlemmer er det et mål at alle grunn- og videregående skoler, bibliotek, sykehus og kommuner skal gis tilbud om bredbåndstilknytning innen 2005. Slik kan en bl.a. legge til rette for næringsutvikling i hele landet.

Disse medlemmer mener videre at alle norske husstander må få tilbud om bredbåndstilknytning innen utgangen av 2007.

Disse medlemmer viser til at til tross for at markedet skal bidra i størst mulig grad må det offentlige gå inn med særegne tiltak de steder markedet ikke strekker til. For å nå målene må det etter disse medlemmers vurdering føres en mer aktiv politikk enn det Regjeringen legger opp til for å stimulere både utbygging og bruk, særlig i distriktene. Utbygging og utvikling må skje i samhandling mellom markedet og det offentlige, hvor helheten ivaretas. Det må bli større samhandling mellom offentlig bruk og næringslivets behov.

Disse medlemmer viser til at det i årets statsbudsjett er bevilget totalt 66,5 mill. kroner til Høykom, hvorav 30 mill. kroner er øremerket bredbåndsutbygging i distriktene. Dette er etter disse medlemmers vurdering ikke tilstrekkelig for å nå de målene som er satt.

Disse medlemmer er enig med Regjeringen i at det er viktig å vektlegge teknologinøytralitet, men da ut fra ønsket om å sikre utbygging over hele landet, ikke bare for å sikre konkurransen i markedet slik Regjeringen legger opp til.

Disse medlemmer er av den oppfatning at kommunene og fylkeskommunene har et spesielt ansvar for planlegging og koordinering av lokal infrastruktur og tjeneste. Kommunene bør legge til rette for et helhetlig tilbud til alle. Bredbåndsutbyggerne skal samarbeide med kommunene om dette.

For å utnytte den eksisterende nettkapasiteten, og øke valgmulighetene i nettet er det etter disse medlemmers mening viktig å sikre at ulike nett kan samkjøre. Samarbeid mellom de ulike aksessnettene i den lokale utbyggingen vil bidra til en begrensning av utbyggingskostnadene, motivere lokal innsats og bidra til en raskere og rimeligere bredbåndsutvikling til fordel for næringslivet og distriktene. Samordning i aksessnettene vil også bidra til å styrke den sektorovergripende samkjøringen innen bolig-, bedrifts- og institusjonssektoren.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av at myndighetene sørger for å fjerne flaskehals, samordner og tar vare på de verdier som det offentlige har investert i alternativ infrastruktur i forhold til Telenor (Jernbaneverket, BaneTele, Forsvaret og lokale/regionale E-verk). Med samordning mener disse medlemmer ikke bare de rent tekniske, geografiske og grensesnittmessige samordninger av eksisterende nettstrukturer. Det må samtidig oppnås en forretningsmessig samordning av interessene rundt et landsdekkende nett i tillegg til Telenor.

BaneTele AS, som i dag er 100 pst. eid av staten, vil med sine 12 500 km fiber kunne bidra aktivt til å skape en slagkraftig industriell konstellasjon i den videre nettutbyggingen. BaneTele bør etter disse medlemmers vurdering benyttes som et sentralt verktøy i å skape et reelt og konkurransedyktig alternativ i markedet på et (ende til ende) tilbud på bredbånd under målsettingen "bredbånd til alle".

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener at den digitale allemannsretten må realiseres innen 2007. Dette er avgjørende for å sikre både bosetting og næringsliv over hele landet. For å oppnå dette, er det vesentlig at det fastsettes klare mål og visjoner for arbeidet. Disse medlemmer vil hevde at St.meld. nr. 49 (2002-2003) Breiband for kunnskap og vekst, ikke er tydelig nok i forhold til dette.

Disse medlemmer er opptatt av at utviklingen for fremtidens elektroniske Norge fordrer en aktiv holdning fra myndighetenes side. I den sammenheng vil man blant annet vise til at NOU 2004:2 Effekter og effektivitet, Effektutvalget, fremholder at det er like gode grunner for å føre en aktiv regionalpolitikk for teleinfrastruktur som på resten av transportområdet (Effektutvalget s. 129). En effektiv bredbåndsutbygging bør med andre ord sees som en del av utbyggingen av den grunnleggende infrastrukturen i Norge og som et fellesskapsanliggende.

Disse medlemmer mener at man ikke vil oppnå landsdekkende utbygging av bredbånd dersom markedet alene skal stå for utbyggingen. I de sentrale strøk av

landet vil en markedsorientert utbygging fungere tilfredsstillende, men markedet vil ikke stå for utbygging i deler av landet hvor det er spredt bebyggelse. Disse medlemmer mener Regjeringen til nå har inntatt en for passiv holdning til bredbåndsmarkedet. Dette har ført til at man nå ser konturene av en samlet sett lite kostnadseffektiv infrastruktur, og et skille mellom distrikt og sentrale strøk, mellom A- og B-kommuner. Disse medlemmer registrerer at meldingen ikke følger opp vedtaket i Stortinget fra våren 2002 om at staten skal sørge for bredbåndsutbygging der hvor markedet selv ikke ordner opp. Disse medlemmer viser i den anledning til Stortingets vedtak 7. mai 2002 hvor et flertall støttet at

"Stortinget ber Regjeringen fremme en egen sak for Stortinget om utbygging av bredbåndnett i områder av landet der markedet i seg selv ikke er sterkt nok til å sikre utbygging."

Disse medlemmer vil vise til at SINTEF i rapporten *Bredt bånd i tynn tråd? Evaluering av HØYKOM*, januar 2004, konkluderer med at for å kunne bruke markedet for å nå politiske mål, må man ha et godt grep om den aktuelle dynamikken i markedet: teknologisk, prismessig og strukturelt (SINTEF 2004, s. 148). Regjeringen har i sin melding lagt opp til å være teknologiavhengig. Disse medlemmer mener det vil være vesentlig at man setter enkelte krav til den teknologi som skal benyttes, blant annet at dette er en teknologi med toveiskommunikasjon og med kapasitet for fremtiden. Dersom staten skal gå inn som kjøper av tjenester, eller stimulerer markedet, vil valget av teknologi gjøre at denne får et fortrinn framfor andre teknologier. Disse medlemmer vil på bakgrunn av dette legge vekt på at det velges løsninger som skaper helhet i utbygging og koordinering mellom infrastruktur og innhold som kan sikre en kostnadseffektiv løsning. Det vises også til SINTEF hvor det er framholdt at ved utbygging av bredbånd bør den primære teknologien, også i aksessnett, være fiberoptisk kabel (SINTEF 2004, s. 155).

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er opptatt av at en realisering av den digitale allemannsretten fordrer en politikk hvor pris ikke er ekskluderende. Per dags dato er det store prisforskjeller i ulike deler av landet. Disse medlemmer vil vise til Effektutvalget som på dette punktet viser til at det offentlige allerede i dag kjøper tjenester fra transportsektoren for å opprettholde infrastruktur i utkantene. Det er parallell mellom denne transportinfrastrukturen og den nye IKT-infrastrukturen som bør kunne tas med i vurderingen av offentlig politikk for like priser i hele landet. (Effektutvalget s. 126).

Disse medlemmer mener det også vil være vesentlig å stimulere innholdet av nettet da det er en gjensidig avhengighet mellom innhold og struktur. Det offentliges satsing på utvikling av blant annet nettbasert undervisningsmaterieell for alt fra barneskolenivå til universitetsnivå eller nettbaserte tjenester innen helsevesenet, vil gjøre det mer attraktivt for tilbydere av infrastruktur å investere i større utbygging.

Disse medlemmer vil arbeide for at slike tjenester skal kunne få økonomisk stimulering, og mener dette vil skape store muligheter hvor avstanden mellom sentrale strøk og distrikt ikke lenger vil være en vesentlig faktor. En slik satsing vil også stimulere utbygging av infrastruktur da det vil bli mer attraktivt for ulike aktører å delta i et marked hvor innholdsleverandørene er aktive.

Disse medlemmer mener at digitale nett er infrastruktur, hvor utbygging bør skje samordna og koordinert. Disse medlemmer viser til at stortingsflertallet tidligere har påpekt at Regjeringen i større grad må se de forskjellige digitale utbyggingene i sammenheng (bakkenett, GSM-R, Tetra/nødnett, UMTS, fiber, radio) enn de gjør i dag. Arbeidet med å finne samkjøringsfordeler og/eller få de ulike systemene til å kommunisere med hverandre er ikke kommet langt nok. Disse medlemmer viser videre til at det i dag på mange steder bygges parallelle, konkurrerende, og ofte likeverdige systemer hvor dette ikke er nødvendig, samtidig som spesielt distriktene ikke blir bygget ut raskt nok. Disse medlemmer foreslår derfor opprettelsen av et nasjonalt koordineringsråd for nettoutbygginga og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringa oppnevne et tverrpolitisk råd for bedre koordinering av utbyggingen av den digitale infrastrukturen."

Disse medlemmer mener at bredbånd er infrastruktur. Disse medlemmer viser derfor til tidligere merknader om at bredbåndsutbygging bør være en del av nasjonal transportplan.

Disse medlemmer mener at det fortsatt er åpent om en videre bredbåndsutbygging bør skje hovedsakelig ved hjelp av fiber, eller om man i større grad bør jobbe for flere parallelle, rivaliserende teknologiske løsninger som tjener ulike hensikter. Disse medlemmer viser til at å låse seg til "kun fiber" betyr at man kan hindre fremveksten av nye løsninger, f.eks. ultrabreidbånd (radio). Ulike systemer (fiber, kabel, radio) kan fylle hverandre ut, og rivaliserer på ulike nivåer, f.eks. ved at byer og tettsteder kan finne formålstjenlig andre løsninger enn distriktene gjør. Disse medlemmer anbefaler en åpen tilnærming, og viser bl.a. til at Teknologirådet anbefaler at stamnettet bør være fiber, men at de enkelte husstandene kan dekkes med ulike løsninger som kabel og radio/satellittnett. Disse medlemmer mener det viktigste for valg av teknologi er i) at kommunikasjonen i infrastrukturen er toveis, ii) kapasitetshensyn og muligheter for kapasitetsutvidelse, og iii) at de forskjellige systemene kan snakke med hverandre.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen øke takten i bredbåndsutbyggingen slik at målet om bredbånd til alle husstander, bedrifter og offentlige institusjoner, kan innfris innen 2007. Det fremlegges en årlig statusrapport for Stortinget.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen utvikle BaneTele AS til et selskap med en helhetlig nasjonal nettstruktur basert på følgende forutsetninger:

- a) Den pågående salgsprosessen av BaneTele AS, stoppes.
- b) En samordning og utvikling av infrastruktur lokalt og regionalt til BaneTeles nett gjennomføres basert på de forutsetninger og prinsipper som følger av merknadene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet i Innst. S. nr. 133 (2003-2004).

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag slik at kommuner ikke kan ilegge avgift ved graving for etablering av infrastruktur for bredbånd.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen opprette et bredbåndsfond. Fondet tilføres til sammen 3 mrd. kroner i statsbudsjettene for 2005 og 2006.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen sørge for at det utarbeides retningslinjer og kriterier for tildeling av midler fra bredbåndsfondet som bygger på de forutsetninger og prinsipper som følger av merknadene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet i Innst. S. nr. 133 (2003-2004).

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å sikre utviklingen av fullt ut tilfredsstillende alternativer der fiberbaserte løsninger ikke lar seg gjennomføre på et kommersielt grunnlag.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet:*Forslag 7*

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag slik at en ordning for sparing med skattefradrag gjeldende for bredbåndstilknytning og hjemme-PC etableres.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:*Forslag 8*

Stortinget ber Regjeringa oppnevne et tverrpolitisk råd for bedre koordinering av utbyggingen av den digitale infrastrukturen.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding I, II og IX fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding III, IV, V, VI, VII og VIII fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber Regjeringen bidra til løsninger som kan skape reell konkurranse i bredbåndsmarkedet.

II

Stortinget ber Regjeringen etablere en ordning med informasjonsplikt når det offentlige gjennomfører gravevirksomhet, slik at muligheten for samtidig legging av rørgater for strekking av fiber, sikres.

III

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for å øke takten i bredbåndsutbyggingen slik at målet om bredbånd til alle husstander, bedrifter og offentlige institusjoner kan nås i løpet av 2007. Regjeringen bes kommentere status for framdrift i budsjettene.

IV

Stortinget ber Regjeringen legge inn en økning i statsbudsjettet for 2005, under HØYKOM, for å stimulere til økt bruk av bredbånd.

V

Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2005 legge inn et beløp som skal brukes i geografiske områder hvor en helt klart ser at det ikke er mulig med en markedsregulert utbygging. Premissene for bruken av midlene klargjøres i budsjettet for 2005.

VI

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med framleggelsen av budsjettet for 2005, å utrede spørsmålet om et eget fond for å øke takten i utbyggingen av bredbånd. Regjeringen bes i denne sammenhengen å se på EUs bruk av strukturfond og Sveriges erfaringer med bruk av bredbåndsfond.

VII

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 å fremlegge en vurdering av samordning av utbygging av bredbånd.

VIII

Stortinget ber Regjeringen fremlegge en egen sak om BaneTele for Stortinget, herunder eierskap og BaneTeles rolle i bredbåndsutbyggingen.

IX

St.meld. nr. 49 (2002-2003) - om breiband for kunnskap og vekst - vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 26. februar 2004

Olav Akselsen
leder

Øystein Hedstrøm
ordfører

Vedlegg

Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 16. februar 2004

St meld nr 49 (2002-2003) - supplerende informasjon om status og utviklingstrekk i bredbåndsmarkedet

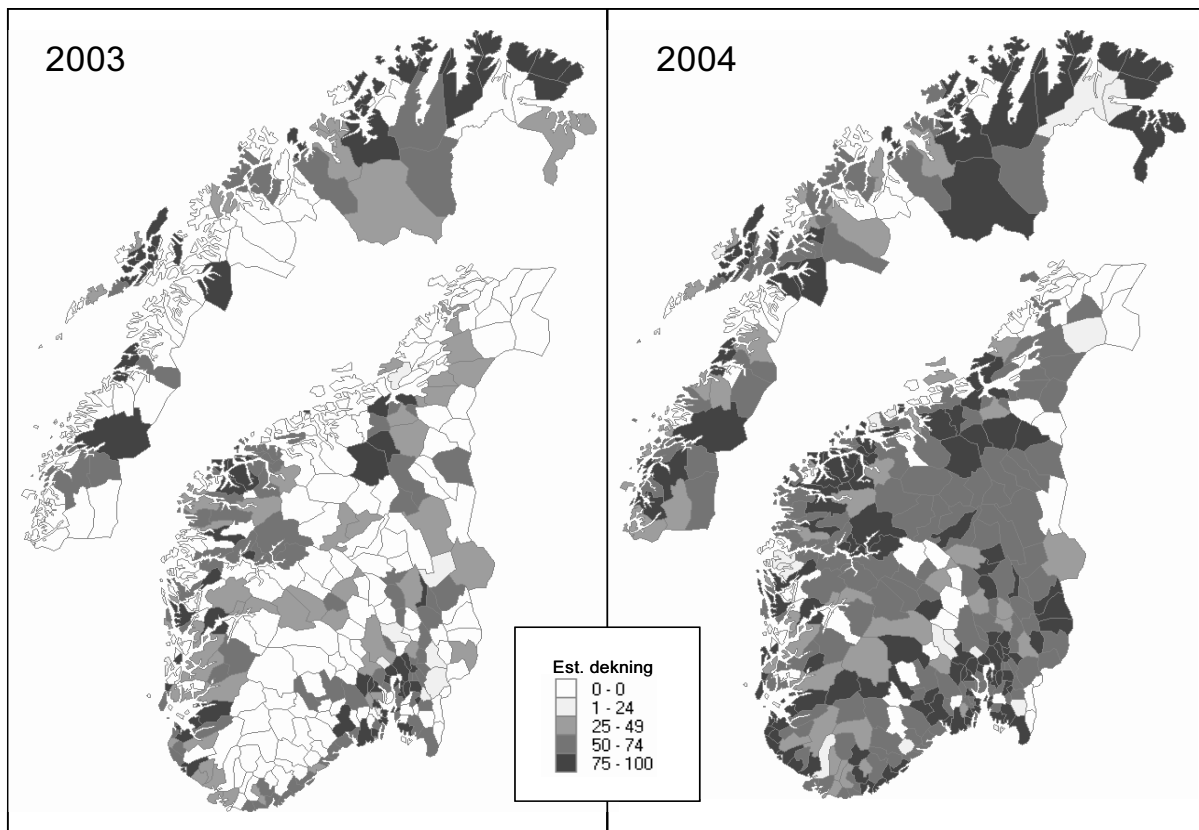
I forbindelse med behandlingen av St meld nr. 49 (2002-2003) - "Breiband for kunnskap og vekst", har Nærings- og handelsdepartementet fått utarbeidet oppdatert statistikk som viser endringer i bredbåndsutviklingen i Norge siste halvår. For å sikre konsistens i datamaterialet har analysebyråene lagt til grunn samme definisjon av bredbånd som benyttet i St meld nr. 49. Nedenfor gis en kort oppsummering av hovedtrekkene i oppdateringen.

Det er fortsatt sterk utvikling i bredbåndsmarkedet. Siste beregning for dekning i privatmarkedet per 15. mars 2004 viser at 77% av husholdningene har tilbud om bredbåndstilknytning fra minst en leverandør, en

oppgang på 13% prosentpoeng sammenlignet med forrige måling som var i mai 2003.

Antall "hvite kommuner" dvs. kommuner uten noen dekning i privatmarkedet er også blitt betydelig redusert. Ved forrige måling var det over 200 "hvite kommuner", mens siste estimat viser at antallet nå er redusert til 63 kommuner. Videre er det nå 357 kommuner med en dekning på over 20 %, mot 215 kommuner i forrige undersøkelse - en netto økning på 142 kommuner.

Figuren under viser en grafisk sammenligning av dekning i privatmarkedet per mai 2003 og per mars 2004. I "hvite kommuner" er det som nevnt ingen bredbånddekning. Jo kraftigere farge desto høyere er dekningen i kommunen.

Bredbånddekning i privatmarkedet per kommune per mai 2003 og per 15. mars 2004, (Kilde: Teleplan februar 2004)

Også prognosene for bredbånddekning fremover er gode. Teleplan mener nå det er realistisk å forvente at om lag 90% av befolkningen vil få et markedsbasert tilbud om bredbånd i løpet av 2005. Videre har Telenor annonsert at de alene vil ha en bredbånddekning på minst 90 prosent løpet av 2006. I Stortingsmeldingen er det vist til en prognose av Econ og Teleplan som sier at 59 norske kommuner ikke vil ha noe bredbåndstilbud i 2005. Telenor har nå annonsert at selska-

pet vil tilby xDSL dekning på opptil 10Mb/s til alle kommuner/kommunesentra i løpet av 2005. Bedrifter og husstander som holder til i nærheten av kommunesentret vil også kunne få tilbud om bredbånd. Dersom Telenors ambisjoner innfris betyr dette at det ved utløpet av 2005 ikke vil være noen kommuner som er helt uten bredbånddekning. Videre vil selskapet tilby bredbånd til skoler og bibliotek i henhold til eNorge-plannens ambisjoner.

Veksten i bredbåndtilknytningen har også vært stor. Antall husholdninger med bredbåndstilknytninger har steget fra om lag 16% per august 2003 til 19% i løpet av 2003. Andelen bedrifter tilknyttet bredbånd steg i samme periode fra om lag 15% til 22%.

Det har også vært en betydelig vekst i andelen offentlige institusjoners tilknytning til bredbånd. For kommuneadministrasjoner har andelen bredbåndstilknytninger økt fra 69% til over 80%, for bibliotek har andelen økt fra 62% til om lag 76%. For grunnskoler har andelen tilknyttet bredbånd vært konstant.

Et annet utviklingstrekk er at mange institusjoner som allerede hadde en bredbåndstilknytning har oppgradert sine tilknytninger til høyere hastigheter. Spesielt kan det synes som om mange institusjoner som hadde en overføringskapasitet innenfor intervallet 1,99Mb/s - 512Kb/s har oppgradert til hastigheter over 2Mb/s. Dette utviklingstrekket synes å gjelde både for grunnskoler, bibliotek og kommuneadministrasjoner. Tallene viser fremgang i forhold til resultatene i 2003. Mange kommuner opplyser dessuten om pågående aktiviteter med oppgradering i løpet av 2004. Mange kommuner har etablert regionalt samarbeid etter forskjellige modeller.

Det var minst 150-160 bredbåndstaktører i Norge ved årsskiftet 2003/2004. Med utgangspunkt i at det høsten 2001 var ca 50 norske bredbåndstaktører, tilsvarer dette en tilvekst på ca en ny bredbåndstaktør per uke de siste to årene. Mange av disse initiativene er lokale og basert på felles innsats mellom kommuner, kraftselskap, bedrifter og ildsjeler. Disse lokale "dugnadene" igangsettes i de fleste tilfeller som en reaksjon på manglende eller lite konkurransedyktige tilbud fra de etablerte bredbåndstaktørene.

Trendene som beskrevet i St meld 49 viser seg fortsatt å være gjeldende og prognosene for bredbåndsutviklingen er blitt mer optimistiske. Et uttrykk for dette er Telenors stadige oppjusteringer av egne dekningsestimater ved utgangen av 2006. I 2002 mente selskapet at de alene ville ha en ADSL-dekning på 70% av befolkningen i løpet av 2006, i mai 2003 økte Telenor dette estimatet til 85%, og 28. januar 2004 var estimatet økt til 90%. Prisen på bredbåndsutstyr er i løpet av de siste årene kraftig redusert og det utvikles nye teknologier som gjør det mulig å tilby markedsbasert dekning til områder man for kort tid siden trodde markedet ikke ville dekke.

